

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. +370 626 22 252, el. p. info@am.lt, https://am.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

DĖL ĮSTATYMŲ PAKEITIMŲ PROJEKTŲ

Aplinkos ministerija teikia pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės Kanceliarijos Teisės grupės 2024 m. birželio 14 d. išvadoje Nr. NV-1612, darbo tvarka ir 2024 m. birželio 25 d. tarpinstitucinio pasitarimo metu pateiktas pastabas ir pasiūlymus patikslintus Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo (toliau – ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 1, 2, 3, 3¹, 3², 4, 7, 11¹, 12¹, 18², 22, 30, 32, 33, 34, 34¹, 34², 34³, 34⁴, 34⁷, 34⁸, 34¹⁵, 34¹⁸, 34²³, 34²⁵, 34²⁶, 34²⁸, 34³¹ straipsnių, šeštojo skirsnio, 5 priedo pakeitimo, 34³³, 34³⁴, 34³⁶, 34³⁷ straipsnių pripažinimo netekusiais galios ir įstatymo papildymo 32¹ straipsniu ir antruoju² skirsniu įstatymo Nr. XIV-407 (toliau – ATĮ Nr. XIV-407) 14 ir 33 straipsnių pakeitimo įstatymo (toliau – ATĮ Nr. XIV-407 pakeitimo įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo Nr. VIII-1725 (toliau – Rinkliavų įstatymas) 11 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo (toliau – Rinkliavų įstatymo pakeitimo įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo Nr. IX-517 2, 6, 7, 7¹, 7², 10, 11² straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 10¹ straipsniu įstatymo (toliau – PPATĮ pakeitimo įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo Nr. VIII-1183 1, 2, 4, 6, 7, 9, 11 straipsnių ir 3, 7, 8 priedų pakeitimo įstatymo (toliau – MATĮ pakeitimo įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo Nr. VIII-1183 6, 9 straipsnių ir 4 priedo pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2173 (toliau – MATĮ Nr. XIV-2173 pakeitimo įstatymas) 2 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – MATĮ Nr. XIV-2173 pakeitimo įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 47, 84, 85, 94, 95, 99, 102, 105 ir 107 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 102² ir 102³ straipsniais įstatymo (toliau – AAĮ pakeitimo įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 241, 248, 249, 250, 252, 255, 608 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo (toliau – ANK pakeitimo įstatymo projektas) (toliau – Įstatymų projektai) projektus.

Siekiant efektyvios atliekų prevencijos ir tvarkymo, tinkamos valstybinės aplinkos apsaugos kontrolės ir palankios verslui aplinkos žiedinei ekonomikai vystyti, reikia užtikrinti, kad teisės aktai

būtų aiškūs, nuoseklūs, paprastai pritaikomi, užtikrinantys vienodas konkurencijos sąlygas verslo subjektams. Įstatymų projektų pagrindinis tikslas – sukurti efektyvią ir tinkamą komunalinių atliekų, įskaitant atliekų, kurias tvarkant taikomas gamintojo ir importuotojo atsakomybės principas (apmokestinamųjų gaminių (ypač padangų), alyvos, elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių, pakuočių atliekų, eksploatuoti netinkamų transporto priemonių), prevencijos ir tvarkymo sistemą, užtikrinti šios sistemos finansavimą, proporcingumo, sistemiškumo principų taikymą ir teisinio reguliavimo aiškumą, mažinti finansinę naštą verslui vykdant atliekų apdorojimą ir užtikrinant atliekų tvarkytojų kompetenciją.

Įstatymų pakeitimų projektais sprendžiamos problemos, siūlomos priemonės problemų sprendimui ir jų nauda pateikiama šioje lentelėje:

I. Sprendži ama problema	<p style="text-align: center;">Padangų ir kitų apmokestinamųjų gaminių (išskyrus baterijas ir akumuliatorius) atliekos</p> <p>Aplinkos ministerija ir jai pavaldžios institucijos sulaukia daug pranešimų iš gyventojų, verslo įmonių, padangų gamintojams ir (ar) importuotojams atstovaujančių organizacijų apie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. aplinkos taršą padangų atliekomis, didelius lengvųjų automobilių padangų atliekų kiekius miškuose, laukuose, miestų kiemuose ir kt., pvz., pagal Aplinkos ministerijos finansuojamas priemones „Dotacijos naudotų padangų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, tvarkymui“ ir „Subsidijos ir dotacijos naudotų padangų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, tvarkymui“ pateiktos paraiškos finansuoti 5 363 t. bešeimininkų padangų atliekų sutvarkymą; 2. prievolę stambiųjų padangų (pvz., krovininių, autobusų, žemės ūkio, miško ūkio, pramonės, statybos paskirties, orlaivių padangų) gamintojams ir importuotojams finansuoti didelių gabaritų atliekų surinkimo (toliau – DGAS) aikštelėse surinktų lengvųjų automobilių, motociklų padangų atliekų tvarkymą ir aikštelių eksploatacinių išlaidų dalinį finansavimą, nors šiose aikštelėse nevykdomas nemokamas stambių padangų atliekų surinkimas; 3. įmonių, su kurių gaminiais (pvz., transporto priemonės, kurioms netaikomas gamintojo ir importuotojo atsakomybės principas, komplektiniai ratai) į Lietuvos Respublikos teritoriją patenka padangos, nedalyvavimą ar nepakankamą dalyvavimą organizuojant padangų atliekų tvarkymą; 4. DGAS aikštelėse susidarantių didelių lengvųjų automobilių padangų atliekų kiekius, dėl kurių tvarkymo ir DGAS aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo kyla šalių ginčai, t. y. nesudaromos tarpusavio sutartys, nes padangų gamintojai ir importuotojai turi prievolę sudaryti sutartis su regioniniais atliekų tvarkymo centrais dėl padangų atliekų surinkimo savivaldybių įrengtose DGAS aikštelėse ir šių aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo, t. y. Atliekų tvarkymo įstatymas (toliau – ATĮ) tokios pareigos nenumato regioniniams atliekų tvarkymo centrams, kurie turi galimybę siūlyti padangų gamintojams ir importuotojams arba jų organizacijoms nepalankias sutarties sąlygas;
-----------------------------------	---

5. naudotų padangų restauruotojai nepagrįstai finansuojamą padangų atliekų tvarkymą;

6. apmokestinamųjų gaminių (išskyrus baterijas ir akumulatorius) importuotojus, kurie yra trečiųjų šalių įmonės, registruotos pridėtinės vertės mokesčio mokėtojomis per paskirtą Lietuvos Respublikoje fiskalinį agentą, neturi įgaliojimo atstovo apmokestinamųjų gaminių importuotojo atsakomybės įgyvendinimui Lietuvoje, todėl kontroliuojančios institucijos negali užtikrinti, kad tokios įmonės dalyvautų organizuojant apmokestinamųjų gaminių atliekų tvarkymą.

7. apmokestinamųjų gaminių (išskyrus baterijas ir akumulatorius) gamintojai ir importuotojai neorganizuoja šių gaminių atliekų tvarkymo, jei sumoka mokestį už aplinkos teršimą šių gaminių atliekomis.

Nesprendžiant šių problemų ir nepanaikinus jas sukėlusių priežasčių, nebus užtikrinamas tinkamas visų rūšių padangų atliekų sutvarkymas, padangų atliekos atsidurs gamtoje, darys neigiamą poveikį visuomenės sveikatai ir aplinkai.

Alyvos atliekos

Alyvos atliekų surenkama mažai, nes dažnai alyvos atliekos naudojamos kaip krosnių kuro pakaitalas patalpoms šildyti, kitoms reikmėms ir nelegaliai, teršiant aplinką, deginama įrenginiuose, nepritaikytuose pavojingosioms atliekoms deginti.

Nesprendžiant problemos dėl alyvos atliekų tvarkymo, nebus užtikrinamas alyvos atliekų surinkimas ir tinkamas sutvarkymas, netinkamai tvarkomos alyvos atliekos darys neigiamą poveikį visuomenės sveikatai ir aplinkai.

Ekspluatuoti netinkamos transporto priemonės

Teisės aktuose nustatyta prievolė transporto priemonių gamintojams ir importuotojams, eksploatuoti netinkamų transporto priemonių (toliau – ENTP) tvarkytojams vykdyti kokybines eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo užduotis, nustatytas 2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių (toliau – Direktyva 2000/53/EB) 7 straipsnio 2 dalies b punkte (95 proc. pakartotinis naudojimas ir naudojimas pagal transporto priemonės vidutinį svorį; 85 proc. pakartotinis naudojimas ir perdirbimas pagal transporto priemonės vidutinį svorį).

Transporto priemonių gamintojai ir importuotojai, jų organizacijos teikia finansavimą ne visoms ENTP ardymo įmonėms neigiamą rinkos vertę turinčių ar neturinčių rinkos vertės transporto priemonių dalių tinkamam sutvarkymui.

Nesprendžiant minėtų problemų, gali kilti rizika neįvykdyti Direktyvoje 2000/53/EB nustatytų kokybinių ENTP tvarkymo užduočių, neigiamą rinkos vertę turinčios ar neturinčiomis rinkos vertės transporto priemonių dalimis bus atsikratoma gamtoje arba komunalinių atliekų konteineriuose.

Pakuočių atliekos

Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatyme (toliau – PPATĮ) numatyta pareiga organizacijoms inicijuoti ir sudaryti kontrolės tarybą. Vadovaujantis PPATĮ 10 straipsnio 6 dalies ir 7 dalies 1 ir 2 punktais, kontrolės taryba turėtų vykdyti sutartinių įsipareigojimų (gamintojų, importuotojų, atliekų tvarkytojų) kontrolę.

Kontrolės tarybą turėtų sudaryti ir atliekų surinkėjų, naudotojų (įskaitant eksportuotojus) asociacijų atstovai (tokius atstovus galėtų skirti asociacijos, kurių nariai sutvarko ne mažiau kaip 25 proc. visų Lietuvoje surinktų pakuočių atliekų), taip pat Lietuvos savivaldybių asociacijos ir Aplinkos ministerijos atstovas. Atstovauti Aplinkos ministerijai kontrolės taryboje skiriamas Aplinkos apsaugos agentūros atstovas. Pažymėtina, kad Aplinkos ministerijai pavaldžios institucijos vykdo organizacijų veiklos priežiūrą ir valstybinę atliekų tvarkymo kontrolę. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad netikslinga dubliuoti minėtos valstybinės kontrolės ir priežiūros funkcijas skiriant į kontrolės tarybą ir Aplinkos ministerijos atstavą. Jei atliekų tvarkytojų asociacijos nesutiktų dalyvauti organizacijos kontrolės taryboje ir neskirtų savo atstovų, ši taryba negalėtų veikti. Organizacijos sutartinių įsipareigojimų kontrolę gali (ir turi) vykdyti ir pagal sutartyse numatytą tvarką.

Kontrolės tarybos neįpareigotos pranešti atitinkamoms valstybės institucijoms, jei vykdam sutartinių įsipareigojimų vykdymo kontrolę paaiškėtų, kad subjektai galbūt nevykdo ir (ar) netinkamai vykdo teisės aktų reikalavimus. Be to, nėra prievolės viešai skelbti kontrolės tarybos veiklos rezultatus.

PPATĮ numatyta, kad organizacija turi pateikti pakuočių atliekų tvarkymo finansavimą užtikrinantį dokumentą – banko garantiją ar laidavimo draudimo sutartį – (toliau – garantas) sumai, kuri lygi $\frac{1}{4}$ komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų tvarkymui ir Vyriausybės nustatytų pakuočių atliekų tvarkymo užduočių vykdymui skirtos sumos, kuri buvo nurodyta organizacijos praėjusių ataskaitinių metų veiklos ataskaitoje. Nauja organizacija metinę veiklos ataskaitą pateiktų tik sekančiais metais, kai pradėjo licencijuojamą atliekų tvarkymo organizavimo veiklą. Tad iš įstatymo nuostatų neaišku, kaip turėtų būti apskaičiuota naujos organizacijos, gavusios licenciją, garanto suma.

Siekiant atliekas perdirbti ir grąžinti į žiedinės ekonomikos ciklą, svarbi surenkamų atliekų kokybė, kurią padeda užtikrinti atskiro surinkimo sistemos. Organizacijos *Croplife Europe* duomenimis, kai kurios ES valstybės narės taiko augalų apsaugos produktų (toliau – AAP) prekinių pakuočių atliekų atskiro surinkimo sistemas. Atskiro AAP prekinių pakuočių atliekų surinkimo sistemos veikia 20 ES šalių. Dažniausia AAP prekinių pakuočių atliekų atskiro surinkimo sistemos veikia organizuojant tokių pakuočių atliekų priėmimą AAP pardavimo vietose. 10 ES šalių pardavėjai savanoriškai dalyvauja AAP prekinių pakuočių atliekų atskiro surinkimo sistemoje, 4 ES šalyse – privalomai. Lietuvos rinkai AAP tiekia 6 ar 7 įmonės, leidimus prekiauti AAP turi apie 600 pardavėjų. Vadovaujantis kitų šalių patirtimi, atskiro surinkimo sistemoje būtų galima surinkti nuo 66 iki 95 proc. AAP prekinių plastikinių pakuočių.

Augalų apsaugos produktų saugojimo, tiekimo rinkai, naudojimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 3D-564 „Dėl Augalų apsaugos produktų saugojimo, tiekimo rinkai, naudojimo taisyklių patvirtinimo“, 65 punkte AAP naudotojams numatytas reikalavimas supylus augalų apsaugos produktą (-us) į apdorojimo augalų apsaugos produktais įrangą, AAP pakuotę skalauti taikant trigubo skalavimo, slėginio plovimo suspausto vandens srove ar integruoto skalavimo metodą. Be to, Augalų apsaugos

įstatymo 14 straipsnio 2 dalies 4 punkte AAP naudotojams nustatyta pareiga laikytis minėtų taisyklių.

Lietuvos augalų apsaugos asociacijos vykdyto bandomojo projekto duomenimis, ūkininkams tinkamai išskalavus AAP pakuotes kaip numatyta Augalų apsaugos produktų saugojimo, tiekimo rinkai, naudojimo taisyklėse, būtų galima surinkti apie 300 tonų tinkamų perdirbti aukšto tankumo polietileno (HDPE) pakuočių atliekų. Perdirbus šias pakuočių atliekas, jas būtų galima naudoti kaip žaliavą gaminant laidų išorinį apsauginį sluoksnį, požeminius interneto kabelius, plastikines tūtas, ant kurių vyniojama agroplėvelė, plastikinius kelių atitvarus ir panašius gaminius, išskyrus žaislus, baldus, farmacijos, veterinarijos, augintinių priežiūrai skirtus produktus, taip pat produktus, kurie skirti liestis su maistu, gėrimais.

Siekdamos vykdyti efektyvią sutartinių įsipareigojimų kontrolę, organizacijos turėtų atlikti atliekų tvarkytojų, su kuriais sudarė sutartis dėl pakuočių atliekų tvarkymo, kontrolinius patikrinimus ir įsitikinti, kad realiai surenkamas toks pakuočių atliekų kiekis, kokį nurodė atliekų tvarkytojas.

Nuo 2025 m. pakuotėms galios tik perdirbimo užduotys. Tai reiškia, kad neperdirbamas pakuotes Lietuvos rinkai tiekiantys gamintojai ir importuotojai negalės įvykdyti nustatytų pakuočių atliekų perdirbimo užduočių. Todėl negalės pasinaudoti mokesčio lengvata, kuri taikoma įvykdžius nustatytas užduotis, ir turės mokėti mokesť už visą patiektą rinkai neperdirbamų pakuočių kiekį.

PPATĮ 6 straipsnio 1 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas, kad reikalavimus dėl pakuočių ir pakuočių atliekų apskaitos vykdymo ir ataskaitų teikimo nustato Aplinkos ministerija, o ne ataskaitas priimanti institucija ir Vieningos gaminių, pakuočių ir atliekų apskaitos informacinės sistemos (toliau – GPAIS) tvarkytoja – Aplinkos apsaugos agentūra, nesudaro sąlygų operatyviai reaguoti į praktikoje iškilusį poreikį keisti ar tobulinti pakuočių apskaitos ir ataskaitų teikimo tvarką užtikrinant tinkamą ir efektyvų GPAIS funkcionalumą.

PPATĮ 10 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad gamintojai ir importuotojai, pavedę savo pareigas vykdyti vienai organizacijai, negali pavesti savo pareigų vykdyti kitai organizacijai einamųjų kalendorinių metų laikotarpiu, išskyrus atvejus, kai organizacijai licencijos galiojimas sustabdytas arba panaikintas. Tačiau nenustatytas terminas, per kurį gamintojai ir importuotojai, pasinaudoję šia išimtimi, gali pavesti kitai organizacijai vykdyti jų pareigas tuo pačiu kalendorinių metų laikotarpiu. Gamintojams ir importuotojams prisijungus prie kitos organizacijos, pasikeičia anksčiau apskaičiuotos einamiesiems metams galiojančios organizacijų užimamos rinkos dalys. Pagal užimamas rinkos dalis organizacijos finansuoja komunalinių atliekų tvarkymo sistemose atskirai surenkamų pakuočių atliekų tvarkymą. Neapibrėžus termino, per kurį gamintojai ir importuotojai, sustabdžius ar panaikinus organizacijos licencijos galiojimą, gali kitai organizacijai pavesti einamaisiais metais vykdyti gamintojams ir importuotojams nustatytas pareigas, neįmanoma tiksliai apskaičiuoti pasikeitusias organizacijų rinkos dalis. Be to, gali nelikti laiko pareigas perimančiai organizacijai organizuoti, kad būtų sutvarkytas papildomas pakuočių atliekų kiekis, kuris reikalingas norint įvykdyti įsipareigojimus naujai prisijungusiems gamintojams ir importuotojams.

Elektros ir elektroninės įrangos atliekos

Neužtikrinamas kokybiškas elektros ir elektroninės įrangos (toliau – EEĮ) atliekų sutvarkymas dėl nelegalių EEĮ atliekų surinkėjų.

Nevykdomos Vyriausybės nustatytos EEĮ atliekų tvarkymo kiekybinės užduotys.

Nelygios galimybės EEĮ gamintojams ir (ar) importuotojams ir jų organizacijoms įvykdyti EEĮ atliekų tvarkymo užduotis dėl nereguliuoto DGAS aikštelėse surinktų EEĮ atliekų paskirstymo EEĮ gamintojams ir (ar) importuotojams ir jų organizacijoms proceso.

Sudėtinga apskaičiuoti banko garantijos sumą dėl nekontroliuojamo EEĮ gamintojų ir importuotojų perėjimo iš vienos organizacijos į kitą organizaciją.

Baterijų ir akumuliatorių atliekos

Ilgas ir sudėtingas 2006 m. rugsėjo 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2006/66/EB dėl baterijų ir akumuliatorių bei baterijų ir akumuliatorių nustatytų baterijų ir akumuliatorių (toliau – BA) atliekų perdirbimo efektyvumo užduočių perkėlimas į nacionalinius teisės aktus.

Sudėtinga apskaičiuoti banko garantijos sumą dėl nekontroliuojamo BA gamintojų ir importuotojų perėjimo iš vienos organizacijos į kitą organizaciją.

BA gamintojai ir importuotojai neorganizuoja BA atliekų tvarkymo, jei sumoka mokestį už aplinkos teršimą baterijų ir akumuliatorių atliekomis.

2023 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2023/1542 dėl baterijų ir baterijų atliekų, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB bei Reglamentas (ES) 2019/1020 ir panaikinama Direktyva 2006/66/EB, 93 straipsnio „Sankcijos“ įgyvendinimas.

Tabako gaminių su filtrais ir (ar) filtrų, parduodamų naudoti kartu su tabako gaminiais, drėgnųjų servetėlių ir oro balionėlių, kurių sudėtyje yra plastiko, atliekos

Dėl galiojančio ATĮ teisinio reguliavimo, susijusio su tabako gaminių su filtrais (t. y. cigarečių, cigarilių, kaitinamojo tabako) ir (ar) filtrų, parduodamų naudoti kartu su tabako gaminiais, viešose vietose randamų atliekų ir šiukšlių, drėgnųjų servetėlių ir oro balionėlių, kurių sudėtyje yra plastiko, viešose vietose randamų šiukšlių tvarkymo finansavimu, savivaldybėms (arba savivaldybių įsteigtiems juridiniams asmenims, kuriems pavesta administruoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą) kyla administracinė našta, kurios būtų galima išvengti taikant kitokį finansavimo administravimo modelį.

Kita

1. Aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančios institucijos negali bausti (taikyti sankcijas) ekonominę veiklą vykdančius, tačiau neįregistravusius savo veiklos, asmenis dėl prievolės organizuoti gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymą nevykdymo, nes pagal ATĮ 2 straipsnio 36 ir 38 dalyse apibrėžtas gamintojo ir importuotojo sąvokas gamintoju ar importuotoju laikomas tik teisės aktuose nustatyta tvarka įregistravęs savo veiklą asmuo.

2. Galiojančiu teisiniu reguliavimu sukurta per didelę administracinę ir finansinę našta, susijusi su dalyvavimu organizuojant ir finansuojant atliekų tvarkymą savo reikmėms nedidelius kiekius alyvos, vidaus degimo variklių degalų, oro arba tepalų filtrus, jų dalis ar komponentus, autotransporto priemonių amortizatorius ir padangas įvežančioms į Lietuvos Respublikos teritoriją ar pagaminančioms Lietuvos Respublikos teritorijoje įmonėms.

3. Autoservisai turi prievolę nemokamai priimti transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto metu susidariusias apmokestinamųjų gaminių (padangų, vidaus degimo variklių degalų arba tepalų filtrų, jų dalių ir komponentų, vidaus degimo variklių oro filtrų, jų dalių ir komponentų, autotransporto priemonių amortizatorių) atliekas ir išimtas kitas naudotas dalis tik iš gyventojų, t. y. diskriminuojami ūkio subjektai. Nesprendžiant šios problemos, kyla rizika, kad ūkio subjektams (klientams) bus atiduodamos remonto metus susidariusios atliekos, kurios nebus tinkamai sutvarkytos.

4. Atsižvelgiant į 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinančios kai kurias direktyvos 26 straipsnio 1 dalies a) punkto nuostatas (toliau – Direktyva 2008/98/EB), kad „kompetentingos institucijos turėtų registrą, kuriame registruotų įstaigas ar įmones, kurių profesinė veikla yra atliekų surinkimas ar vežimas (angl. *establishments or undertakings which collect or transport waste on a professional basis*)“, taip pat valstybių narių patirtį įgyvendinant Direktyvą 2008/98/EB, siūloma patikslinti registracijos Atliekų tvarkytojų valstybės registre (toliau – ATVVR) nuostatas atliekų vežėjams ir surinkėjams.

5. Nesudaryta teisinių prielaidų aplinkos ministrui nustatyti reikalavimus laikinajam atliekų laikymui ir užtikrinti jo kontrolę, nes laikinasis atliekų laikymas, kaip jis apibrėžtas ATĮ 2 straipsnio 45 dalyje, nėra viena iš atliekų tvarkymo veiklų.

6. Direktyvos 2008/98/EB 24 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės gali leisti įstaigoms ar įmonėms nesilaikyti 23 straipsnio 1 dalyje nustatyto reikalavimo gauti leidimą iš kompetentingos institucijos naudojant atliekas ar šalinant susidarančias nepavojingas atliekas gamybos vietoje. Galiojančio ATĮ 6 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad Aplinkos ministerija išimtis turėti taršos ar taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (toliau – TIPK) leidimą gali nustatyti tik įmonėms, kurios apdoroja savo ūkinėje veikloje susidarančias nepavojingąsias atliekas. Manytina, kad siauresnis Direktyvos 2008/98/EB nuostatų perkėlimas nesudaro teisinių prielaidų vystyti žiedinę ekonomiką, neskatina pakartotinai naudoti atliekas. Pavyzdžiui, įmonės, planuojančios pakartotinai naudoti atliekas (statybinių atliekų, pakuotės, tekstilės paruošimą pakartotinai naudoti) ar atliekų (elektronikos, pakuočių, panaudotos alyvos ir pan.) pirmines atliekų apdorojimo operacijas prieš atiduodant jas galutiniam atliekų tvarkytojui (išmontavimas, rūšiavimas, smulkinimas, suspaudimas, granuliavimas, džiovinimas, supjaustymas, kondicionavimas, perpakavimas, atskyrimas, perskirstymas ar maišymas) turi turėti taršos leidimą.

7. ATĮ pateiktoje sąvartyno apibrėžtyje netiksliai perkeltos Direktyvoje 1999/31/EB nurodytos sąvartyno sąvokos nuostatos. Pagal minėtą apibrėžtį neaišku, kokie įrenginiai nepriskiriami sąvartynams.

8. Siekiant teisinio aiškumo, svarbu akcentuoti, kad mokesčio už aplinkos teršimą sumokėjimas neatleidžia apmokestinamųjų gaminių ir pripildytų pakuočių gamintojo ir importuotojo nuo ATĮ ir PPATĮ jiems nustatytų pareigų.

9. Krašto apsaugos sistemos institucijos (pvz., Gynybos resursų agentūra prie Krašto apsaugos ministerijos) krašto apsaugos sistemos institucijų reikmėms importuoja ir iš ES valstybių įveža gaminius (pvz., karinę, taip pat krašto gynybai skirtą įrangą), kurių neplatina ir neparduoda, – pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą nemokamai perduoda Lietuvos kariuomenei, kuri gaminius, kai šie tampa atliekomis, perduoda tvarkyti tokių atliekų tvarkytojams. Pagal ATĮ ir PPATĮ nuostatas minėtos valstybės institucijos turėtų registruotis GPAIS kaip gaminių importuotojos, GPAIS pildyti duomenis apie įvežtus į Lietuvos teritoriją gaminius, teikti apskaitos ataskaitas, finansuoti EEĮ, padangų atliekų surinkimą savivaldybių įrengtose DGAS aikštelėse ir iš dalies finansuoti šių aikštelių eksploatavimą, šviesti ir informuoti visuomenę, pavesti organizacijai jų vardu finansuoti pakuočių atliekų rūšiuojamąjį surinkimą savivaldybių komunalinių atliekų tvarkymo sistemose ir surinktų pakuočių atliekų vežimą.

10. ATĮ ir PPATĮ numatyta, kad vykdydami pareigą organizuoti gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymą, individualiai pareigas vykdantys gamintojai, importuotojai ir kolektyviai gamintojų, importuotojų pareigas vykdančios organizacijos turi sudaryti sutartis dėl gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymo su atitinkamas gaminių ir pakuočių atliekas tvarkančiais atliekų tvarkytojais. Tačiau ATĮ ir PPATĮ nenumatyta aiški pareiga gamintojams, importuotojams ir organizacijoms, kad tokios sutartys turėtų būti sudaromos su atliekų tvarkytojais, kurie pagal ATĮ 34³¹ straipsnį turi teisę išrašyti gaminių ar pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančius dokumentus. Tai sudaro prielaidas subjektams piktnaudžiauti ir, pvz., sudaryti sutartis dėl gaminių atliekų tvarkymo su asociacija, kuri vienija atliekų tvarkytojus, kurie neturi teisės išrašyti gaminių atliekų sutvarkymą įrodančius dokumentus.

11. ATĮ 34²⁷ straipsnio 1 dalyje numatyta, kad gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencija gali būti keičiama tik pasikeitus licencijoje nurodytiems licencijos turėtojo duomenims (rekvizitams). Būtina papildyti ATĮ, kad licencija gali būti keičiama ir pasikeitus Europos Sąjungos ir (ar) Lietuvos Respublikos teisės aktams, t. y. licencijos turinys turi atitikti galiojančius teisės aktus. Vadovaujantis PPATĮ 10 straipsnio 4 dalies 2 ir 3 punktais, pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licenciją turinčių organizacijų pateiktų garantų lėšos turėtų būti skirtos apmokėti pakuočių atliekų tvarkymo, komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūros, administravimo išlaidas, kurių neapmokėjo organizacijos. ATĮ numatyta, kad Atliekų prevencijos ir tvarkymo programos lėšos naudojamos finansuoti investicinius projektus, dotacijas savivaldybėms ir subsidijas ūkio subjektams. Programos priemonių vykdytojai programos lėšomis prekes, paslaugas ir darbus perka vadovaudamiesi Viešųjų pirkimų įstatymu arba Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymu. Atsižvelgus į minėtas ATĮ nuostatas, turėtų būti skelbiami kvietimai teikti paraiškas gauti subsidijas ir dotacijas ar finansuoti investicinius projektus, o ne atliekami tiksliniai apmokėjimai atliekų tvarkytojams ir savivaldybėms padengiant komunalinių

atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų tvarkymo išlaidas, kurių neapmokėjo organizacijos.

12. Pareigas vykdyti organizacijai pavedę gamintojai ir importuotojai, kurie nemokėjo dalininko įnašo, negali dalyvauti visuotiniame organizacijos dalininkų (narių) susirinkime ir balsuoti, pvz., dėl sprendimų, tiesiogiai susijusių su jų pareigų vykdymu. Kadangi organizacijas steigia gamintojai ir importuotojai, kad būtų įvykdytos jiems įstatymuose nustatytos atliekų tvarkymo organizavimo ir finansavimo pareigos, turėtų būti sudarytos galimybės priimant organizacijų sprendimus dalyvauti visiems norintiems gamintojams ir importuotojams, kurie pareigas vykdyti pavedė organizacijoms.

13. Specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) ataskaitoje¹ konstatuota, kad licencijos galiojimo panaikinimas turėtų būti išskirtinė poveikio priemonė ūkio subjektams. Licencijuojamos veiklos sąlygų nesilaikymas suponuoja licencijos galiojimo sustabdymą ir panaikinimą. Vadovaujantis ATĮ 34²⁸ straipsnio 1 dalies 3 punktu, gaminių ar pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencija gali būti panaikinta ne tik už licencijuojamos veiklos sąlygų pažeidimą, bet ir už kitos organizacijai nustatytos pareigos nevykdymą ar netinkamą vykdymą. Minėtoje ataskaitoje rekomenduota eliminuoti galimybę gaminių ar pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencijos galiojimą panaikinti ir už nelicencijuojamos veiklos reikalavimų pažeidimus, o už pastaruosius pažeidimus nustatyti adekvačias ir proporcingas sankcijas. Dalis ATĮ 34²² straipsnyje nustatytų reikalavimų laikymosi (nesilaikymo) klausimų gali būti išspręsti civilinės teisės priemonėmis, pvz., teikiant ieškinius dėl pažeistų teisių gynimo; valstybinė kontrolė ir priežiūra (o tai reiškia ir baudų ar ATĮ numatytų poveikio priemonių taikymas) būtina tik dėl tų reikalavimų, kurie susiję su viešuoju interesu.

14. Vadovaujantis ATĮ 34²² straipsnio 14 dalimi, organizacija privalo vykdyti organizacijos narių, pavedimo davėjų ir atliekų tvarkytojų (atliekų surinkėjų ir atliekų naudotojų ar eksportuotojų), su kuriais sudarė sutartis dėl gaminių ar pakuočių atliekų tvarkymo, sutartinių įsipareigojimų vykdymo kontrolę. Tačiau nenumatyta, ar organizacija, vykdydama sutartinių įsipareigojimų kontrolę, turi teisę atlikti atliekų tvarkytojų, su kuriais sudariusi sutartis, patikrinimus siekiant įsitikinti, ar teisinga jų pateikiama informacija apie sutvarkytą pakuočių atliekų kiekį.

15. Vadovaujantis ATĮ 34²⁵ straipsnio 1 dalies 2 punktu, organizacija turi parengti pagal aplinkos ministro nustatytus reikalavimus atliekų tvarkymo finansavimo schemą, garantuojančią, kad gaminių ar pakuočių atliekų tvarkymas bus finansuojamas. Pagal Gamintojų ir importuotojų organizacijos veiklos organizavimo plano, finansavimo schemos ir švietimo programos rengimo, derinimo ir ataskaitų bei informacijos apie jų vykdymą teikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. sausio 30 d. įsakymu Nr. D1-57 „Dėl Gamintojų ir importuotojų organizacijos veiklos organizavimo plano, finansavimo schemos ir švietimo programos rengimo, derinimo ir ataskaitų bei informacijos apie jų vykdymą teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 10.4 papunktį organizacijos atliekų tvarkymo finansavimo scheme turi būti numatyta nuostolių kompensavimo organizacijos steigėjams, dalyviams ir pavedimo davėjams tvarka organizacijai

¹ <https://www.stt.lt/korupcijos-prevencija/korupcijos-rizikos-analizes/atliktos-korupcijos-rizikos-analizes/7471/act984>

neįvykdžius Vyriausybės nustatytos gaminių ar pakuočių atliekų tvarkymo užduoties. Tačiau ATĮ aiškiai nereglamentuota, kad organizacija privalo pavedimo sutartyse, sudarytose su gamintojais ir importuotojais, numatyti išpareigojimą padengti jiems nuostolius organizacijai neįvykdžius Vyriausybės nustatytos gaminių ar pakuočių atliekų tvarkymo užduoties.

16. ATĮ 34²⁸ straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta, kad organizacija įspėjama apie galimą licencijos galiojimo sustabdymą, jeigu nustatoma, kad ji nesilaikė licencijuojamos veiklos sąlygų. Įspėjimas apie galimą licencijos galiojimo sustabdymą panaikinamas, jei per licencijas išduodančios institucijos nustatytą terminą organizacija pateikia dokumentus, įrodančius, kad išnyko įspėjime nurodytos aplinkybės ir (ar) panaikinti įspėjime nurodyti pažeidimai. Viena iš ATĮ 34²⁶ straipsnio 1 dalyje nustatytų licencijuojamos veiklos sąlygų – įvykdyti gamintojams ir importuotojams Vyriausybės nustatytas gaminių ar pakuočių atliekų tvarkymo užduotis. Organizacijai neįvykdžius apmokestinamųjų gaminių ar pakuočių atliekų tvarkymo užduočių, jai pareigas pavedę gamintojai ir importuotojai MATĮ nustatyta tvarka turi mokėti mokesť už aplinkos teršimą. Neįvykdžius EEĮ atliekų tvarkymo užduočių, licencijas išduodanti institucija kreipiasi į kredito įstaigą prašydama pervesti organizacijai išduotos finansinės garantijos lėšas. Laikantis proporcingumo principo, licencijos galiojimo sustabdymas ir panaikinimas turėtų būti išskirtinė poveikio priemonė. Sprendžiant dėl poveikio priemonės skyrimo, turėtų būti vertinama, pvz., ar organizacija kompensavo gamintojams ir importuotojams nuostolius dėl sumokėto mokesčio, ar organizacija dėjo visas pastangas nustatytoms gaminių ar pakuočių atliekų tvarkymo užduotims įvykdyti, t. y. organizavo konkursus norint įsigyti iš atliekų tvarkytojų paslaugą papildomam gaminių ar pakuočių atliekų kiekiui, trūkstamam nustatytai užduočiai įvykdyti, ir pan.

17. ATĮ 34²⁹ straipsnio 1 dalyje numatyti organizacijoms išduotų licencijų galiojimo panaikinimo pagrindai: pvz., licencija panaikinama, jeigu sustabdžius licencijos galiojimą per licencijas išduodančios institucijos nustatytą terminą neišnyko sprendime sustabdyti licencijos galiojimą nurodytos aplinkybės ir (ar) nepanaikinti tokiaame sprendime nurodyti pažeidimai ir nepateikti dokumentai, įrodantys, kad išnyko šios aplinkybės ir (ar) panaikinti šie pažeidimai, ir nustatytas pažeidimų pašalinimo terminas yra pasibaigęs, arba paaiškėjus, kad Organizacija pateikė suklaidotus dokumentus. Derinant Licencijavimo taisyklių pakeitimo projektą, STT pažymėjo, kad nei ATĮ, nei Licencijavimo taisyklėse nenumatyta, ar, panaikinus licencijos galiojimą, organizacija gali ateityje – jei taip, po kurio laiko, kokiomis sąlygomis ir (ar) kokiems papildomiems reikalavimams esant vėl kreiptis išduoti licenciją. Todėl siekdama teisinio reguliavimo nuoseklumo, aiškumo ir skaidrumo, STT pasiūlė patikslinti Licencijavimo taisyklių pakeitimo projekto (TAIS reg. Nr. 23-7868(2) nuostatas ir pašalinti minėtus teisinius neaiškumus. Pateikus pakartotinai derinti patikslintą Licencijavimo taisyklių pakeitimo projektą (TAIS reg. Nr. 23-7868(3), suinteresuotos institucijos pateikė pastabą, kad draudimas organizacijai, kuriai panaikinta licencija, iškart kreiptis dėl naujos licencijos išdavimo turėtų būti numatytas keičiant ATĮ.

18. Vykdydami pareigą organizuoti gaminių atliekų tvarkymą ir įvykdyti Vyriausybės nustatytas gaminių atliekų tvarkymo užduotis, gamintojai ir

importuotojai, organizacijos sudaro sutartis su tokias gaminių atliekas tvarkančiais atliekų tvarkytojais, turinčiais teisę išrašyti gaminių atliekų sutvarkymą įrodančius dokumentus. ATĮ 34³¹ straipsnio 4 dalyje nurodyta, kokius papildomus reikalavimus (be kitų ATĮ atliekų naudojimo (perdirbimo) veiklai nustatytų reikalavimų) turi atitikti gaminių ir pakuočių atliekų naudotojai, kuriems suteikiama teisė išrašyti gaminių ir pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančius dokumentus. Siekiant aiškumo, vertėtų patikslinti ATĮ 34³¹ straipsnio 4 dalį papildant reikalavimu, kad gaminių atliekų sutvarkymą įrodančius dokumentus turi teisę išrašyti gaminių atliekų naudotojai, kurie gaminių atliekas paruošia naudoti ar panaudoja Vyriausybės ar aplinkos ministro nustatytu efektyvumu.

19. MATĮ 9 straipsnio 8 dalies 8–10 punktuose numatyta, kad mokesčio mokėtojo nuslėptas gaminių ir (ar) pripildytų pakuočių kiekis apmokestinamas didesniu mokesčio už aplinkos teršimą tarifu. Pagal teismų praktiką mokesčio už aplinkos teršimą apskaičiavimas taikant didesnę tarifą prilyginamas ekonominei sankcijai; nagrinėjamu atveju gaminių ir (ar) pripildytų pakuočių kiekio nuslėpimo fakto konstatavimui, būtina nustatyti, kad mokesčių mokėtojas sąmoningai tyčia siekė konkretaus neteisėto rezultato – gaminių ir (ar) pakuočių kiekio nuslėpimo. Tokias aplinkybes, be laiku neatliktos pareigos deklaruoti gaminių ir (ar) pakuočių kiekį, patvirtintų *inter alia* (be kita ko) apgaulingas apskaitos tvarkymas, apskaitos dokumentų klastojimas, trukdymas mokesčių administratoriui atlikti įstatyme nustatytas pareigas ir pan. Teismų praktikoje pasitaiko atvejų, kai teismas, įvertinęs konkrečiu atveju susiklosčiusias aplinkybes (ar mokesčio mokėtojas siekė sąmoningai nuslėpti Lietuvos rinkai patiektą gaminių (ar) pripildytų pakuočių kiekį ir išvengti mokesčio mokėjimo, bendradarbiavo su patikrinimą atliekančiais pareigūnais ir kt.), mažina ar net visiškai panaikina padidintu tarifu apskaičiuoto mokesčio už aplinkos teršimą sumos dydį (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. spalio 29 d. nutarimas administracinėje byloje Nr. A-1422-525/2018, 2020 m. birželio 3 d. nutarimas administracinėje byloje Nr. eA-2888-624/2020).

20. MATĮ 9 straipsnio 8 dalies 8–10 punktuose numatyta, kad mokesčio mokėtojo nuslėptas gaminių ir (ar) pripildytų pakuočių kiekis apmokestinamas didesniu mokesčio už aplinkos teršimą tarifu, o AAĮ 94 straipsnio 3 dalis ir 107 straipsnio 5 dalis numato atsakomybę už apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių apskaitos nevykdymą ar neteisingą apskaitos vykdymą. Dėl to atsiranda rizika ūkio subjektui mokestinio patikrinimo metu taikyti finansinę sankciją du kartus už tą patį pažeidimą, t. y. pagal MATĮ už nuslėptą taršą ir pagal AAĮ už apskaitos nevykdymą ar neteisingą apskaitos vykdymą.

21. Mokesčio už aplinkos teršimą tarifai indeksuojami kiekvienais metais pasibaigus mokestiniam laikotarpiui, taikant indeksavimo koeficientą, kuris nustatomas Valstybės duomenų agentūros apskaičiuotą ir Oficialiosios statistikos portale paskelbtą mokestinių metų vartotojų kainų indeksą dalijant iš šimto. Mokestinių metų vartotojų kainų indeksas nustatomas kiekvienų mokestinių metų gruodžio mėnesio kainas palyginus su 2018 metų gruodžio mėnesio kainomis. Indeksavimo koeficientas paskelbiamas sausio mėnesį. Skaičiuojant ateinančių metų įmoką už komunalinių atliekų tvarkymą, savivaldybės turi iki einamųjų metų pabaigos apskaičiuoti būtinąsias sąnaudas, į kurias turėtų būti įskaičiuojamos ir

sumokamo mokesčio už aplinkos teršimą sąvartyne šalinamomis atliekomis (toliau – sąvartyno mokestis) išlaidos. Metų pabaigoje, nežinant mokesčio indeksavimo koeficiento, sudėtinga tiksliai planuoti tikrąsias išlaidas, nežinant, kokia bus mokesčio suma už sąvartyne pašalintas atliekas. Be to, nuo 2023 m. įsigaliojo naujas sąvartyno mokesčio tarifas – 50 Eur/t.

22. MATĮ 9 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad mokestis už aplinkos teršimą, išskyrus mokestį už aplinkos teršimą iš žemės ūkio veiklai naudojamų ne keliais judančių mechanizmų, sumokamas ne vėliau kaip iki kalendorinių metų, einančių po to mokestinio laikotarpio, vasario 15 dienos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos (toliau – VMI) pateikus mokesčio už aplinkos teršimą deklaracijas. Nenorėdami turėti mokestinių įsiskolinimų, gamintojai ir importuotojai įvykdo pareigą pateikti mokesčio už aplinkos teršimą gaminių ar pakuočių atliekomis deklaracijas. Tačiau ne visi tokias mokesčio deklaracijas pateikę gamintojai ir importuotojai pildė duomenis GPAIS. Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis, už 2022 m. mokestinį laikotarpį VMI mokesčio už aplinkos teršimą gaminių atliekomis deklaracijas pateikė 899 mokesčio mokėtojai, iš jų – 44 neužsiregistravę GPAIS ir GPAIS nepildė gaminių apskaitos duomenų, neteikia gaminių apskaitos ataskaitų, 246 – nors ir užsiregistravę GPAIS, tačiau neteikia gaminių apskaitos ataskaitų; mokesčio už aplinkos teršimą pakuočių atliekomis deklaracijas pateikė 7992 mokesčio mokėtojai, iš jų – 1263 neužsiregistravę GPAIS ir GPAIS nepildė pakuočių apskaitos duomenų, neteikia pakuočių apskaitos ataskaitų, 246 – nors užsiregistravę GPAIS, tačiau neteikia pakuočių apskaitos ataskaitų. Todėl Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos pareigūnams, vykdančiams mokesčio administratoriaus funkcijas, nėra galimybių patikrinti, ar gamintojai ir importuotojai deklaravo teisingą patiektą Lietuvos rinkai apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių kiekį, už kurį sumokėtas mokestis.

23. ATĮ 7 straipsnio 1 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas, kad reikalavimus dėl atliekų apskaitos ir atliekų ataskaitų apie atliekų susidarymą ir tvarkymą teikimo nustato ne ataskaitas priimanti institucija ir GPAIS tvarkytoja – Aplinkos apsaugos agentūra, o Aplinkos ministerija, nesudaro sąlygų operatyviai reaguoti į praktikoje iškilusį poreikį keisti ar tobulinti atliekų apskaitos ir atliekų ataskaitų teikimo tvarkos, užtikrinant tinkamą ir efektyvų GPAIS funkcionalumą.

24. ATĮ ir Rinkliavų įstatyme nurodytas rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą (toliau – rinkliava ar įmoka) pavadinimas neatspindi dalyko už ką savivaldybių tarybos gali nustatyti vietinę rinkliavą ar įmoką.

25. ATĮ nustatytas teisinis reglamentavimas neleidžia vienareikšmiškai atsakyti į savivaldybėms, kitoms institucijoms ir įstaigoms, atliekų turėtojams kylančius klausimus dėl to, kokios atliekos gali būti tvarkomos savivaldybių organizuojamose komunalinių atliekų tvarkymo sistemose (pvz., ar gali būti tvarkomos buityje susidarančios statybinės atliekos), dėl šių atliekų tvarkymo finansavimo šaltinio (rinkliavos ar įmokos lėšomis ar gamintojų ir importuotojų lėšomis), reguliuojamosios kainos ir reguliuojamosios veiklos sąvokų, sąnaudų trauktinų į rinkliavą ar įmoką priskyrimo valstybės reguliuojamajai ir nereguliuojamajai veiklai, rinkliavos ar įmokos dydžio taikymo pradžios ir trukmės, rinkliavos ar įmokos dydžio

perskaičiavimo, apskaičiuojant rinkliavą ar įmoką taikomų lengvatų, komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos apimties, savivaldybių atliekamų funkcijų komunalinių atliekų tvarkymo srityje.

26. STT atliko korupcijos rizikos analizę² keliose savivaldybėse komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimo veiklos srityje ir pasiūlė Aplinkos ministerijai, turint teisėkūros iniciatyvos teisę, svarstyti galiojančio teisinio reglamentavimo pakeitimus, numatant griežtai apibrėžtą komunalinių atliekų tvarkymo sistemų administratoriams priskiriamų funkcijų sąrašą bei komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos priežiūros ir kontrolės funkcijos priskyrimą išskirtinai savivaldybių kompetencijai.

27. Po ATĮ pakeitimo³ buvo panaikinta galimybė savivaldybėms dėl laiku nesumokėtos rinkliavos priteisimo kreiptis į teismą su pareiškimu dėl teismo įsakymo išdavimo. Lietuvos administracinių ginčų komisija negaliota spręsti ginčų dėl laiku nesumokėtos rinkliavos priteisimo savivaldybių naudai bei priimti sprendimų, kuriais įpareigotų skolininkus sumokėti rinkliavą.

28. Pagal EK atlikto vertinimo parengtą ankstyvojo perspėjimo ataskaitą (*Early warning report*) Lietuvai kyla rizika nepasiekti 2025 m. komunalinių atliekų paruošimo pakartotinai naudoti ir perdirbimo tikslą ir 2025 m. visų pakuočių atliekų perdirbimo tikslą.

29. Direktyvos 2008/98 3 straipsnio 17 dalyje nustatyta, kad perdirbimas neapima atliekų naudojimo energijai gauti ir perdirbimo į medžiagas, kurios turi būti naudojamos kaip kuras ar užpildymo operacijoms; 3 straipsnio 17a dalyje įtvirtinta sąvoka „užpildymas“ (užpildymo operacijos), kuri perkelta į ATĮ ir 2 straipsnio 65¹ dalyje apibrėžiama kaip sąvoka „užpildymas atliekomis“. ATĮ 2 straipsnio 12 dalyje apibrėžiama sąvoka „atliekų perdirbimas“ nurodo, kad atliekų perdirbimui nepriskiriamas atliekų, kaip užpildo, naudojimas.

30. Siekiant efektyvaus transporto priemonių techninės priežiūros, remonto ir techninės pagalbos reglamentavimo ir kontrolės, viename teisės akte (aplinkos ministro ir susisiekimo ministro įsakyme) tikslinga apjungti bendruosius ir aplinkos apsaugos reikalavimus transporto priemonių techninės priežiūros, remonto ir techninės pagalbos atlikimui ir nustatyti, kad transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugas teikiančios įmonės privalo aplinkos ministro ir susisiekimo ministro nustatyta tvarka registruotis į transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugas teikiančių įmonių sąrašą.

31. MATĮ 6 straipsnio 8 dalies 1 punkte nustatyta, kad nuo mokesčio už aplinkos teršimą sąvartyne šalinamomis atliekomis atleidžiami sąvartynų operatoriai už šalintas fosfogipso atliekas. Tokia mokesčio už aplinkos teršimą mokėjimo išimtis neskatina veiklos vykdytojų ieškoti fosfogipso panaudojimo kaip antrinės žaliavos galimybių, kitų technologinių sprendimų sutvarkyti fosfogipso atliekas kitais būdais nei šalinimas. Šiuo metu AB „Lifosa“ gamybinių atliekų sąvartyne pašalinta virš 56 mln. t. fosfogipso atliekų. Gaminant fosforo rūgštį, per metus susidaro apie 1,7–2,5 mln. t. fosfogipso atliekų, kurios šalinamos gamybinių atliekų sąvartyne.

² Prieiga internete: <https://bbf.lt/RUKuB>.

³ Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 2, 11², 12, 28, 30, 30¹, 30², 35¹ straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 25¹, 30³, 30⁴, 30⁵, 30⁶, 30⁷, 30⁸, 30⁹ straipsniais, septintuoju¹ ir septintuoju² skirsniais įstatymas Nr. XIV-875.

	<p>32. ANK 250 straipsnio 9 ir 11 dalys nustato baudas už alyvos atliekų tvarkymo užduočių, kurias nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė, neįvykdymą, tačiau ATĮ pakeitimo įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad alyvos atliekų tvarkymo užduotis nustatytų aplinkos ministras.</p> <p>33. ANK 255 straipsnio 6 ir 7 dalys nustato baudas už ENTP tvarkymo užduočių, kurias nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė, neįvykdymą, tačiau ATĮ pakeitimo įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad ENTP tvarkymo užduotis nustatytų aplinkos ministras.</p> <p>34. ANK 255 straipsnio 6 ir 7 dalys nustato baudas už ENTP tvarkymo kiekybinių užduočių neįvykdymą, tačiau 2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių 7 straipsnio 2 dalies b punktas nustato kokybines užduotis, t. y. šių baudų praktikoje nebus galima pritaikyti.</p> <p>35. Ne mažėjantis, o kai kuriose srityse ir didėjantis pažeidimų skaičius, net ir kai numatyta atsakomybė, rodo, kad nustatyti baudų ir ekonominių sankcijų dydžiai už neteisingos tiekto Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais alyvos, elektros ir elektroninės įrangos bei transporto priemonių apskaitos vykdymą nepasiekia pagrindinio tikslo – neatgraso nuo neteisėtų veiksmų, t. y. juridiniams asmenims, juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims taikytinos baudos ir ekonominės sankcijos dabar yra per mažos, todėl finansiškai jiems naudingiau sumokėti baudą ir ekonominę sankciją nei laikytis teisės aktuose nustatytų reikalavimų. Baudų ir ekonominių sankcijų peržiūra reikalinga ir dėl pasikeitusių ekonominių sąlygų, finansinių galimybių, kurioms išaugus baudos ir ekonominės sankcijos nebeatlieka savo pagrindinio vaidmens – pažeidimų prevencijos.</p> <p>36. Nenustatyta ekonominė sankcija organizacijoms, jei jos nevykdo ATĮ nustatytos pareigos visuomenei šviesti ir (ar) informuoti gaminių ir pakuočių atliekų prevencijos ir tvarkymo klausimais, skirti ne mažiau kaip 3 proc. organizacijos pajamų.</p> <p>37. Nenustatytos ekonominės sankcijos juridiniams asmenims už netinkamą nepavojingųjų ir pavojingųjų atliekų rūšiavimą, kurio vykdymas laikantis tam nustatytų reikalavimų yra pirmasis žingsnis siekiant efektyvaus ir ekonomiškai atliekų tvarkymo.</p> <p>38. Atsižvelgiant į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos informaciją apie problemas, praktikoje kylančias taikant MATĮ ir Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo nuostatas, susijusias su mokesčio už aplinkos teršimą, kuris apskaičiuotas pritaikius didesnę tarifą, administravimu, taip pat apie šiais klausimais formuojamą teismų bei ikiteisminius ginčus nagrinėjančių institucijų praktiką, teikiama MATĮ pakeitimai.</p>
II. Siūlomos priemonės	<p>Padangų ir kitų apmokestinamųjų gaminių (išskyrus baterijas ir akumulatorius) atliekos</p> <p>ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projektu, MATĮ pakeitimo įstatymo projektu, AAĮ pakeitimo įstatymo projektu ir ANK pakeitimo įstatymo projektu siūloma:</p> <p>1. padidinti padangų atliekų tvarkyme dalyvaujančių subjektų skaičių, įtraukiant transporto priemonių, kurioms netaikomas gamintojo ir importuotojo atsakomybės</p>

principas, gamintojus ir importuotojus bei komplektinių ratų gamintojus ir importuotojus, taip pat užtikrinti, kad tvarkant padangų ir kitų apmokestinamųjų gaminių atliekas dalyvautų ir trečiose šalyse registruoti apmokestinamųjų gaminių importuotojai, kurie Lietuvoje įregistruoti kaip PVM mokesčio mokėtojai;

2. dvi padangų kategorijas palikti, tačiau nustatyti vieningą mokesčio tarifą (siūlomas nustatyti 536 Eur/t mokesčio tarifo dydis apskaičiuotas 2023 m. rinkoje esančią mažiausią padangų atliekų surinkimo ir tvarkymo kainą (119 Eur/t) padidinus pagal santykį 1:4,5, naudotą nustatant galiojančius tarifus) ir Atliekų tvarkymo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. 217 „Dėl Atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“, palikti padangų atliekų priskyrimą vienam kodui („naudoti nebetinkamos padangos“), t. y. padangų atliekų nereikėtų išskirstyti į 2 kategorijas, kad padangų gamintojai ir (ar) importuotojai nepriklausomai nuo tiekiamų vidaus rinkai verslo tikslais padangų rūšies galėtų tvarkyti visas padangų atliekas, t. y. stambių padangų gamintojai ir importuotojai, vykdydami Vyriausybės nustatytą padangų atliekų tvarkymo kiekybinę užduotį, galės tvarkyti motociklų ir lengvųjų automobilių padangų atliekas, kurių šiuo metu yra perteklius, o stambiųjų padangų (ypač krovininių) trūkumas;

3. atsisakyti DGAS aikštelių eksploatacinių išlaidų, susijusių su nemokamu iš gyventojų motociklų ir lengvųjų automobilių padangų atliekų surinkimu ir laikymu, finansavimo padangų gamintojų ir (ar) importuotojų lėšomis, nustatant, kad minėtos išlaidos bus finansuojamos iš rinkliavos ar įmokos, o šių padangų atliekų sutvarkymą toliau organizuos ir finansuos padangų gamintojų ir (ar) importuotojų organizacijos. Siūloma nustatyti, kad DGAS aikštelės vykdytų pagal aplinkos ministro nustatytą tvarką motociklų ir lengvųjų automobilių padangų atliekų nemokamo priėmimo detalią apskaitą, kad būtų galima identifikuoti surinktų nemokamai motociklų ir lengvųjų automobilių padangų atliekų kiekį. Siūlomu teisiniu reguliavimu siūloma nustatyti prievolę ne tik padangų gamintojų ir (ar) importuotojų organizacijai, bet ir savivaldybei, komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriui ar savivaldybių įsteigtam juridiniam asmeniui, kuriam savivaldybės pavedusios valdyti komunalinių atliekų tvarkymo sistemai priklausančias didelių gabaritų atliekų surinkimo aikšteles, sudaryti tarpusavio sutartis dėl DGAS aikštelėse nemokamai surinktų motociklų ir lengvųjų automobilių padangų atliekų vežimo iš DGAS aikštelių ir jų panaudojimo organizavimo proporcingai organizacijos užimamai rinkos daliai, kuri aplinkos ministro nustatyta tvarka apskaičiuojama pagal padangų gamintojų ir importuotojų bei dalyvių deklaruotą ataskaitiniu laikotarpiu tiekiamą Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais padangų kiekį. Už prievolės sudaryti tarpusavio sutartį nevykdymą ir vienai, ir kitai sutarties šaliai AAĮ pakeitimo įstatymo projekte siūloma nustatyti ekonominę sankciją, ANK pakeitimo įstatymo projekte siūloma nustatyti baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims. Nustatyti, kad savivaldybės neturės prievolės organizuoti motociklų ir lengvųjų automobilių padangų atliekų surinkimo apvažiavimo būdu;

4. aiškiai reglamentuoti, kad gyventojams užtikrinta galimybė nemokamai DGAS aikštelėse atiduoti buityje susidarančias neapmokestinamų padangų atliekas (pvz., dviračių, neįgaliųjų vežimėlių, riedučių, riedlenčių, paspirtukų, vaikiškų ar kitokių vežimėlių, mopedų, triračių, keturračių padangų atliekas ir padangų, sveriančių

mažiau kaip 3 kg), kurių surinkimo ir tvarkymo išlaidos, kaip ir šiuo metu, bus finansuojamos iš rinkliavos ar įmoko; nustatyti, kad savivaldybės organizuotų minėtų neapmokestinamųjų padangų atliekų surinkimą apvažiavimo būdu;

5. atsisakyti apmokestinamųjų gaminių atliekų tvarkymo organizavimo individualiai, t. y. apmokestinamųjų gaminių atliekų tvarkymas galės būti organizuojamas tik kolektyviai (per organizacijas);

6. griežčiau reglamentuoti apmokestinamųjų gaminių organizacijų steigimą ir jų atsakomybę: organizacija galės būti steigiama, jei apmokestinamųjų gaminių (visų arba dalies) atliekų tvarkymo organizavimą jai paves Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais tiekiantys atitinkamus apmokestinamuosius gaminius gamintojai ir (ar) importuotojai, kurių bendra užimama rinkos dalis yra ne mažesnė kaip 10 procentų; apmokestinamųjų gaminių gamintojai ir importuotojai pirmą kartą pavesti konkrečiai organizacijai organizuoti atitinkamo apmokestinamojo gaminio atliekų tvarkymą ir kitų pareigų vykdymą arba pakeisti organizaciją, kuri ateinančiais kalendoriniais metais jų pavedimu vykdys pareigas, galės ne vėliau kaip iki einamųjų metų gruodžio 1 dienos; negalės pakeisti pasirinktos organizacijos einamųjų kalendorinių metų laikotarpiu; tuo pačiu metu savo pareigas dėl to paties apmokestinamojo gaminio galės pavesti tik vienai organizacijai, išskyrus atvejus, kai organizacija išduota licencija sustabdyta arba panaikinta. Sustabdžius arba panaikinus organizacijai licencijos galiojimą, gamintojas ir (ar) importuotojas savo pareigas vykdyti kitai organizacijai galės pavesti per vieną mėnesį po ankstesnei organizacijai išduotos licencijos galiojimo sustabdymo, bet pavesti pareigas vykdyti paskutinįjį einamųjų metų ketvirtį, t. y. po rugsėjo 30 dienos galės, jei organizacija sutiks įsipareigoti likusiais einamųjų metų mėnesiais įvykdyti gamintojams ir (ar) importuotojams nustatytas pareigas;

7. sudaryti galimybes apmokestinamųjų gaminių gamintojui ir (ar) importuotojui tuo pačiu laikotarpiu ATĮ nustatytas pareigas apmokestinamųjų gaminių gamintojui ir (ar) importuotojui pagal skirtingus apmokestinamus gaminius pavesti vykdyti skirtingoms organizacijoms;

8. aiškiai reglamentuoti, kad mokesčio už aplinkos teršimą apmokestinamųjų gaminių atliekomis sumokėjimas, neįvykdžius apmokestinamųjų gaminių atliekų tvarkymo užduočių, neatleidžia apmokestinamųjų gaminių gamintojo ir importuotojo nuo ATĮ jam nustatytų pareigų organizuoti apmokestinamųjų gaminių atliekų tvarkymą, šviesti ir informuoti visuomenę apmokestinamųjų gaminių atliekų tvarkymo klausimais, tvarkyti apmokestinamųjų gaminių apskaitą ir teikti apskaitos ir atliekų tvarkymo organizavimo veikos ataskaitas;

9. atsisakyti reikalavimo apmokestinamųjų gaminių gamintojams ir (ar) importuotojams pildyti mokesčio už aplinkos teršimą apmokestinamųjų gaminių deklaracijas, nes mokėtina mokesčio suma GPAIS bus automatiškai apskaičiuota pagal GPAIS metinę apskaitos ataskaitą ir, mokesčio mokėtojai ją patvirtinus, bus perduota į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos (toliau – VMI) informacinę sistemą;

10. nustatyti, kad apmokestinamųjų gaminių gamintojų ir importuotojų organizacijos ir apmokestinamųjų gaminių gamintojai bei importuotojai turi sudaryti sutartis dėl apmokestinamųjų gaminių atliekų tvarkymo tik su apmokestinamųjų

gaminių atliekų tvarkytojais, kurie turi teisę išrašyti apmokestinamųjų gaminių atliekų sutvarkymą įrodančius dokumentus;

11. nustatyti ekonominę sankciją apmokestinamųjų gaminių gamintojams ir (ar) importuotojams už ATĮ nustatytos pareigos šviesti ir (ar) informuoti visuomenę apmokestinamųjų gaminių (išskyrus baterijas ir akumuliatorius) atliekų tvarkymo klausimais nevykdymą arba netinkamą vykdymą;

12. atleisti įmones, kurios Lietuvos Respublikoje restauruoja Lietuvos Respublikoje jau tiekias naudotas padangas ir jas tiekia Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais, nuo visų ATĮ nustatytų pareigų padangų gamintojams ir importuotojams. Ši nuostata nebus taikoma atliekų tvarkytojams, restauruojantiems padangų atliekas ir išrašantiems padangų atliekų sutvarkymą įrodančius dokumentus;

13. atleisti apmokestinamųjų gaminių gamintojus ir importuotojus, kurie Lietuvos Respublikos teritorijoje pagamina ar įveža į Lietuvos Respublikos teritoriją apmokestinamuosius gaminius ir juos sunaudoja savo reikmėms, nuo prievolės šviesti ir informuoti visuomenę apmokestinamųjų gaminių atliekų tvarkymo klausimais;

14. atleisti valstybės institucijas nuo ATĮ apmokestinamųjų gaminių gamintojams ir importuotojams nustatytų pareigų, jei gamina ar įsiveža iš kitos šalies apmokestinamuosius gaminius, skirtus krašto apsaugos tikslams;

15. atleisti įmones, įvežančias į Lietuvos Respublikos teritoriją ar pagaminančias Lietuvos Respublikos teritorijoje savo reikmėms ne daugiau kaip 5 vidaus degimo variklių degalų, įsiurbiamo oro arba tepalų filtrų, jų dalių ar komponentų vienetus ir ne daugiau kaip 20 autotransporto priemonių amortizatorių ar tos pačios rūšies padangų vienetų per kalendorinius metus, nuo ATĮ nustatytų pareigų apmokestinamųjų gaminių gamintojams ir importuotojams;

16. aiškiai apibrėžti, kiek padangų atliekų vienetų ir kada turi priimti nemokamai padangų platintojai, už šios pareigos nevykdymą nustatyti baudą;

17. nustatyti, kad transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugas teikiančios įmonės privalo nemokamai ne tik iš fizinių asmenų, bet ir juridinių asmenų (klientų) priimti techninės priežiūros ir remonto metu susidariusias apmokestinamųjų gaminių atliekas ir iš transporto priemonių (ne tik iš lengvųjų automobilių, bet ir lengvųjų krovininių automobilių bei triračių motorinių transporto priemonių, išskyrus trirates motorines transporto priemones su simetriškai išdėstytais ratais) išimtas naudotas dalis. Nustatyti administracinę atsakomybę už atsisakymą priimti padangų atliekas.

Alyvos atliekos

ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projektu, AAĮ pakeitimo įstatymo projektu ir ANK pakeitimo įstatymo projektu siūloma:

1. nustatyti prievolę alyvos gamintojams ir importuotojams vykdyti aplinkos ministro nustatytas kiekybines alyvos atliekų naudojimo ir (ar) perdirbimo užduotis (2025 m. – 39 proc., 2026 m. – 42 proc., 2027 m. – 45 proc.; procentas bus tikslinamas atsižvelgiant į aktualiausias alyvos atliekų surinkimo duomenis ir į Europos Komisijos rekomendacijas), už kurių neįvykdymą siūloma taikyti ekonominę sankciją ir siūloma griežtinti administracinę atsakomybę;

2. nustatyti, kad alyvos gamintojų ir importuotojų organizacijos ir alyvos gamintojai bei importuotojai turi sudaryti sutartis dėl alyvos atliekų surinkimo iš transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugas teikiančių įmonių tik su tais alyvos atliekų tvarkytojais, kurie turi teisę išrašyti alyvos atliekų sutvarkymą įrodančius dokumentus;

3. atleisti alyvos gamintojus ir importuotojus, kurie jos netiekia Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais, nuo prievolės registruotis GPAIS;

4. atleisti alyvos gamintojas ir importuotojus, kurie Lietuvos Respublikos teritorijoje pagamina ar įveža į Lietuvos Respublikos teritoriją alyvą ir sunaudoja savo reikmėms nuo prievolių: šviesti ir informuoti visuomenę alyvos atliekų tvarkymo klausimais, kompensuoti transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugas teikiančioms įmonėms ar atliekų tvarkytojams alyvos atliekų surinkimo ir vežimo tvarkyti Lietuvos Respublikos teritorijoje išlaidas arba neatlygintinai surinkti alyvos atliekas iš transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugas teikiančių įmonių, šias atliekas pervežti ir perduoti alyvos atliekų tvarkytojams;

5. atleisti įmones, įvežančias į Lietuvos Respublikos teritoriją ar pagaminančias Lietuvos Respublikos teritorijoje savo reikmėms ne daugiau kaip 25 litrus alyvos per kalendorinius metus, nuo ATĮ nustatytų pareigų alyvos gamintojams ir importuotojams;

6. atleisti valstybės institucijas nuo ATĮ alyvos gamintojams ir importuotojams nustatytų pareigų, jei gamina ar atsiveža iš kitos šalies alyvą, skirtą krašto apsaugos tikslams;

7. aiškiau reglamentuoti alyvos gamintojų ir importuotojų pareigą finansuoti neigiamą rinkos vertę turinčių ar neturinčių vertės alyvos atliekų surinkimą, vežimą ir apdorojimą;

8. nustatyti, kad alyvos gamintojai ir importuotojai negalėtų metų eigoje keisti alyvos gamintojų ir (ar) importuotojų organizacijos, išskyrus atvejus, kai esamos organizacijos licencijos galiojimas sustabdytas arba panaikintas. Sustabdžius arba panaikinus organizacijai licencijos galiojimą, gamintojas ir (ar) importuotojas savo pareigas vykdyti kitai organizacijai galės pavesti per vieną mėnesį po ankstesnei organizacijai išduotos licencijos galiojimo sustabdymo, bet pavesti pareigas vykdyti paskutinįjį einamųjų metų ketvirtį, t. y. po rugsėjo 30 dienos galės, jei organizacija sutiks įsipareigoti likusiais einamųjų metų mėnesiais įvykdyti gamintojams ir (ar) importuotojams nustatytas pareigas;

9. nustatyti griežtesnę ekonominę sankciją ir administracinę atsakomybę už alyvos tiekimo Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais apskaitos nevykdymą ir neteisingą vykdymą;

10. nustatyti ekonominę sankciją už neteisingų duomenų alyvos atliekų tvarkymo organizavimo veiklos ataskaitoje pateikimą;

11. atsisakyti administracinės nuobaudos – įspėjimo paliekant tik baudą už alyvos tiekimą Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais neįsiregistravus Gamintojų ir importuotojų sąvade.

Eksplloatuoti netinkamos transporto priemonės

ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projektu, AAĮ pakeitimo įstatymo projektu ir ANK pakeitimo įstatymo projektu siūloma:

1. nustatyti atsakomybės už tinkamą ENTP sutvarkymą pasidalijimą tarp ENTP ardytojų bei transporto priemonių gamintojų ir (ar) importuotojų organizacijų, numatant prievolę ENTP ardytojams bei transporto priemonių gamintojų ir importuotojų organizacijoms įvykdyti kokybines ENTP tvarkymo užduotis, nustatytas 2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių 7 straipsnio 2 dalies b punkte (95 proc. pakartotinis naudojimas ir naudojimas pagal transporto priemonės vidutinį svorį; 85 proc. pakartotinis naudojimas ir perdirbimas pagal transporto priemonės vidutinį svorį). Už šių užduočių neįvykdymą siūloma nustatyti ekonominę sankciją ir administracinę atsakomybę;

2. nustatyti prievolę transporto priemonių gamintojų ir (ar) importuotojų organizacijoms, ENTP ardytojams sudaryti tarpusavio sutartis dėl ENTP sutvarkymo;

3. nustatyti, kad transporto priemonių gamintojų ir importuotojų organizacijos ir transporto priemonių gamintojai bei importuotojai turi sudaryti sutartis dėl ENTP tvarkymo tik su tais ENTP tvarkytojais, kurie turi teisę išrašyti ENTP sutvarkymą įrodančius dokumentus;

4. atleisti transporto priemonių gamintojus, kurie jų netiekia Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais, nuo prievolės registruotis GPAIS;

5. atleisti valstybės institucijas nuo ATĮ transporto priemonių gamintojams ir importuotojams nustatytų pareigų, jei gamina ar atsiveža iš kitos šalies transporto priemones, skirtas krašto apsaugos tikslams;

6. atsisakyti ENTP tvarkymo organizavimo individualiai, t. y. ENTP tvarkymas galės būti organizuojamas tik per organizacijas;

7. nustatyti, kad transporto priemonių gamintojai ir importuotojai negalėtų metų eigoje keisti transporto priemonių gamintojų ir (ar) importuotojų organizacijos, išskyrus atvejus, kai esamos organizacijos licencijos galiojimas sustabdytas arba panaikintas. Sustabdžius arba panaikinus organizacijai licencijos galiojimą, gamintojas ir (ar) importuotojas savo pareigas vykdyti kitai organizacijai galės pavesti per vieną mėnesį po ankstesnei organizacijai išduotos licencijos galiojimo sustabdymo, bet pavesti pareigas vykdyti paskutinįjį einamųjų metų ketvirtį, t. y. po rugsėjo 30 dienos galės, jei organizacija sutiks įsipareigoti likusiais einamųjų metų mėnesiais įvykdyti gamintojams ir (ar) importuotojams nustatytas pareigas;

8. nustatyti griežtesnes ekonomines sankcijas ir administracinę atsakomybę už transporto priemonių tiekimo Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais apskaitos nevykdymą ir neteisingą vykdymą;

9. nustatyti ekonominę sankciją už neteisingų duomenų ENTP organizavimo veiklos ataskaitoje pateikimą;

10. nustatyti ekonominę sankciją ENTP ardančioms įmonėms už reikalavimo sudaryti sutartis su transporto priemonių gamintojų ir (ar) importuotojų organizacijoms nevykdymą;

11. atsisakyti administracinės nuobaudos – įspėjimo paliekant tik baudą už transporto priemonių tiekimą Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais neįsiregistravus Gamintojų ir importuotojų sąvade.

Pakuočių atliekos

PPATĮ pakeitimo įstatymo projekte siūloma:

1. numatyti teisę, o ne pareigą organizacijoms sudaryti kontrolės tarybą, atsisakyti nuostatų, kad į organizacijos inicijuojamą kontrolės tarybą skiriamas ir Aplinkos ministerijos atstovas;
2. numatyti pareigą, kad kontrolės taryba turi pranešti Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos ir Aplinkos apsaugos agentūrai apie kontrolės metu nustatytus galimus teisės aktų reikalavimų nesilaikymo atvejus, pareigą kasmet pateikti organizacijai apibendrintą informaciją apie sutartinių įsipareigojimų kontrolės rezultatus, kuri šią informaciją paskelbs organizacijos interneto svetainėje;
3. numatyti, kad naujos organizacijos garanto suma apskaičiuojama remiantis esamų organizacijų pateiktų garantų duomenų vidurkiu ir naujos organizacijos planuojama užimti rinkos dalimi;
4. numatyti teisę AAP Lietuvos rinkai tiekiantiems gamintojams ir importuotojams diegti AAP prekių pakuočių atliekų atskiro surinkimo sistemą – individualiai arba kolektyviai, t. y. per organizaciją, kuri turi AAP pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licenciją;
5. numatyti teisę organizacijoms atlikti atliekų tvarkytojų, su kuriais sudarę sutartis dėl pakuočių atliekų tvarkymo, patikrinimus, kad įsitikintų, ar teisinga jų pateikiama informacija apie sutvarkytą pakuočių atliekų kiekį;
6. suteikti įgaliojimus Aplinkos apsaugos agentūrai su Aplinkos apsaugos departamentu nustatyti pakuočių apskaitos ir ataskaitų teikimo tvarką;
7. atleisti valstybės institucijas nuo PPATĮ gamintojams ir importuotojams nustatytų pareigų, jei jos gamina ar atsiveža iš kitos šalies supakuotus apmokestinamuosius gaminius, EEĮ, alyvas, transporto priemones, kurie skirti krašto apsaugos tikslams;
8. nustatyti, kad sustabdžius arba panaikinus organizacijai licencijos galiojimą, gamintojas ir (ar) importuotojas savo pareigas vykdyti kitai organizacijai galės pavesti per vieną mėnesį po ankstesnei organizacijai išduotos licencijos galiojimo sustabdymo, bet pavesti pareigas vykdyti paskutinįjį einamųjų metų ketvirtį, t. y. po rugsėjo 30 dienos galės, jei organizacija sutiks įsipareigoti likusiais einamųjų metų mėnesiais įvykdyti gamintojams ir (ar) importuotojams nustatytas pareigas;
9. nustatyti, kad gamintojai ir importuotojai turi apmokėti ne tik pakuočių atliekų, bet ir kitų antrinių žaliavų, kurios savivaldybių organizuojamose komunalinių atliekų tvarkymo sistemose Atliekų tvarkymo įstatymo 30 straipsnio 10 dalies 3 punkte nurodytomis priemonėmis surenkamos kartu su pakuočių atliekomis, rūšiuojamojo surinkimo, vežimo, paruošimo naudoti, įskaitant pradinį apdorojimą, ir naudojimo išlaidas.

MATĮ pakeitimo įstatymo projekte siūloma:

1. papildyti nuostata, kad nuo 2025 m. vienkartinių neperdirbamųjų pakuočių atveju mokestis apskaičiuojamas už visą tiekiamą Lietuvos rinkai kiekį (nebus mokėtinos sumos mažinimo proporcingai įvykdytai naudojimui užduoties daliai);

2. patikslinti, jog mokesčio už aplinkos teršimą gaminių ar pakuočių atliekomis lengvata gamintojai ir importuotojai gali pasinaudoti turėdami galiojančius (atitinkamai) gaminių ar pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančius dokumentus, patvirtinančius Vyriausybės nustatytos pakuočių atliekų naudojimo ir (ar) perdirbimo užduoties įvykdymą;

3. numatyti, kad mokesčio mokėtoju nusiėmus ir nedeklaravus patiekto Lietuvos rinkai gaminių ir (ar) pakuočių kiekio, būtų taikoma ekonominė sankcija, o ne mokamas mokestis padidintu tarifu. Ekonominės sankcijos dydį siūloma skaičiuoti taip pat, kaip dabar numatyta skaičiuoti mokestį už nusiėptą patiektą Lietuvos rinkai gaminių ir (ar) pakuočių kiekį, t. y. šį nusiėptą (nedeklaruotą) kiekį dauginant iš MATĮ 3 ir (ar) 4 prieduose nurodyto tarifo, indeksavimo koeficiento ir koeficiento 2.

4. atsisakyti reikalavimo mokesčio mokėtojams pildyti mokesčio už aplinkos teršimą pakuočių deklaracijas, nes mokėtina mokesčio suma GPAIS bus automatiškai apskaičiuota pagal GPAIS metinę apskaitos ataskaitą ir, mokesčio mokėtoju ją patvirtinus, bus perduota į VMI mokesčių apskaitos informacinę sistemą.

Elektros ir elektroninės įrangos atliekos

ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projektu siūloma:

1. nustatyti prievolę visiems EEĮ atliekų tvarkytojams turėti atitinkamą Europos standartą dėl EEĮ atliekų surinkimo, gabenimo, tvarkymo ir pakartotinio naudojimo;

2. nustatyti, kad DGAS aikštelėse surinktos EEĮ atliekos būtų perduodamos EEĮ gamintojų ir (ar) importuotojų organizacijoms pagal užimamą rinkos dalį;

3. nustatyti, kad EEĮ gamintojai ir importuotojai negalėtų metų eigoje keisti EEĮ gamintojų ir (ar) importuotojų organizacijos, išskyrus atvejus, kai esamos organizacijos licencijos galiojimas sustabdytas arba panaikintas. Sustabdžius arba panaikinus organizacijai licencijos galiojimą, gamintojas ir (ar) importuotojas savo pareigas vykdyti kitai organizacijai galės pavesti per vieną mėnesį po ankstesnei organizacijai išduotos licencijos galiojimo sustabdymo, bet pavesti pareigas vykdyti paskutinįjį einamųjų metų ketvirtį, t. y. po rugsėjo 30 dienos galės, jei organizacija sutiks įsipareigoti likusiais einamųjų metų mėnesiais įvykdyti gamintojams ir (ar) importuotojams nustatytas pareigas;

4. nustatyti, kad licencija gali būti keičiama ir pasikeitus Europos Sąjungos ir (ar) Lietuvos Respublikos teisės aktams t. y. licencijos turinys turi atitikti galiojančius teisės aktus;

5. pakeisti EEĮ atliekų tvarkymo organizavimo licencijų pavadinimus, kad atitiktų naują EEĮ kategorijų klasifikavimą;

6. nustatyti ekonomines sankcijas ir administracinę atsakomybę už EEĮ atliekų tvarkymo kiekybinių užduočių nevykdymą (bus atsisakoma banko garantijos ir (ar) laidavimo draudimo sutarties, užtikrinančios EEĮ atliekų tvarkymo finansavimą);

7. nustatyti griežtesnę ekonominę sankciją ir administracinę atsakomybę už EEĮ tiekimo Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais apskaitos nevykdymą ir neteisingą vykdymą;

8. nustatyti, kad DGAS aikštelių eksploatacinės išlaidos, susijusios su EEĮ atliekų surinkimu ir laikymu, bus finansuojamos iš rinkliavos ar įmokos;

9. nustatyti, kad savivaldybės neturės prievolės organizuoti EEĮ atliekų surinkimo apvažiavimo būdu.

Baterijų ir akumuliatorių atliekos

ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projektu siūloma:

1. aiškiai reglamentuoti, kad mokesčio už aplinkos teršimą BA atliekomis sumokėjimas, neįvykdžius BA atliekų tvarkymo užduočių, neatleidžia BA gamintojo ir importuotojo nuo ATĮ jam nustatytų pareigų organizuoti BA atliekų tvarkymą, šviesti ir informuoti visuomenę BA atliekų tvarkymo klausimais, tvarkyti BA apskaitą ir teikti apskaitos ir atliekų tvarkymo organizavimo veikos ataskaitas;

2. atsisakyti reikalavimo BA gamintojams ir importuotojams pildyti mokesčio už aplinkos teršimą apmokestinamųjų gaminių deklaracijas, nes mokėtina mokesčio suma GPAIS bus automatiškai apskaičiuota pagal GPAIS metinę apskaitos ataskaitą ir, mokesčio mokėtojai ją patvirtinus, bus perduota į VMI informacinę sistemą.;

3. nustatyti, kad perdirbant surinktas BA atliekas būtų pasiektas aplinkos ministro tvarka nustatytas BA perdirbimo efektyvumas.

4. nustatyti, kad BA gamintojai ir importuotojai negalėtų metų eigoje keisti BA gamintojų ir (ar) importuotojų organizacijos, išskyrus atvejus, kai organizacijos licencijos galiojimas sustabdytas arba panaikintas. Sustabdžius arba panaikinus organizacijai licencijos galiojimą, gamintojas ir (ar) importuotojas savo pareigas vykdyti kitai organizacijai galės pavesti per vieną mėnesį po ankstesnei organizacijai išduotos licencijos galiojimo sustabdymo, bet pavesti pareigas vykdyti paskutinįjį einamųjų metų ketvirtį, t. y. po rugsėjo 30 dienos galės, jei organizacija sutiks įsipareigoti likusiais einamųjų metų mėnesiais įvykdyti gamintojams ir (ar) importuotojams nustatytas pareigas.

Tabako gaminių su filtrais ir (ar) filtrų, parduodamų naudoti kartu su tabako gaminiais, drėgnųjų servetėlių ir oro balionėlių, kurių sudėtyje yra plastiko, atliekos

Numatyti optimalesnį tabako gaminių su filtrais (t. y. cigarečių, cigarilių, kaitinamojo tabako) ir (ar) filtrų, parduodamų naudoti kartu su tabako gaminiais, taip pat drėgnųjų servetėlių ir oro balionėlių gamintojų ir (ar) importuotojų finansavimo prievolės įgyvendinimo mechanizmą.

Siūloma nustatyti, kad gamintojai ir (ar) importuotojai ATĮ nustatytą finansavimo pareigą privalo vykdyti kiekvienais metais pervesdami už praėjusius kalendorinius metus lėšas, kurių apskaičiavimo, mokėjimo ir paskirstymo tvarką nustato aplinkos ministras. Nustatydamas tokią tvarką, aplinkos ministras įpareigojamas užtikrinti, kad gamintojai ir (ar) importuotojai savivaldybių (ar jų vardu) teikiamų paslaugų, susijusių su šiukšlių ir atliekų tvarkymu, išlaidas kompensuotų neviršydam išlaidų, būtinų ekonomiškai efektyviai teikti tokias paslaugas, o lėšos būtų apskaičiuojamos ir paskirstomos skaidriai.

Siūloma nustatyti, kad referenciniai skaičiai būtų nustatomi aplinkos ministro įsakymu trejų metų laikotarpiui, iki einamojo laikotarpio pirmų kalendorinių metų rugpjūčio 31 d.

Apibrėžiami referencinių skaičių nustatymo pagrindai, t. y. numatoma, kad referenciniai skaičiai nustatomi pagal reprezentatyvių tyrimų, kurių išlaidas turi padengti gamintojai ir importuotojai, duomenis.

Atsižvelgiant į ATĮ projektu nustatomą gamintojų ir (ar) importuotojų finansavimo prievolės įvykdymo būdą (mokant finansinius įnašus pagal daugiametes fiksuotas sumas), siūloma panaikinti ATĮ nuostatas, numatančias pareigą kiekvienais kalendoriniais metais iki vasario 1 d. gamintojams ir (ar) importuotojams su savivaldybėmis (arba savivaldybių įsteigtais juridiniais asmenimis, atsakingais už komunalinių atliekų tvarkymą) sudaryti sutartis dėl šiukšlių išrinkimo, surinkimo, vežimo ir apdorojimo finansavimo, taip pat sutartis dėl atliekų, išmestų į viešas surinkimo sistemas, surinkimo, vežimo ir apdorojimo finansavimo.

Panaikinus minėtą prievolę, panaikinamos ir ATĮ nuostatos, kuriomis reglamentuota gamintojų ir (ar) importuotojų galimybė veikti kolektyviai – steigti organizacijas, kurios būtų atsakingos už tokios finansavimo prievolės vykdymą (sutarčių sudarymą).

Atitinkamai siūloma panaikinti ir ATĮ numatytas atskiras licencijų rūšis tokioms organizacijoms:

1) tabako gaminių su filtrais ir filtrų, parduodamų naudoti kartu su tabako gaminiais, atliekų ir šiukšlių išrinkimo ir tvarkymo finansavimo organizavimo licenciją;

2) drėgnųjų servetėlių ir oro balionėlių šiukšlių išrinkimo ir tvarkymo finansavimo organizavimo licenciją.

Siūlomu reguliavimu gamintojai ir (ar) importuotojai bus atsakingi už jiems pagal nustatytą tvarką paskaičiuotų finansavimo lėšų mokėjimą pagal patvirtintą tvarką.

Kita

ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projektu taip pat siūloma:

1. nustatyti, kad nuo ATĮ nustatytų pareigų vykdymo neatleidžiami asmenys, neįregistravę savo ūkinės veiklos;

2. nuo pareigos registruotis GPAIS atleisti alyvos gamintojus ir importuotojus bei transporto priemonių gamintojus, kurie šių gaminių netiekia Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais.

3. nustatyti, kad autoservisai privalėtų nemokamai priimti iš visų klientų visų transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto metu susidariusias apmokestinamųjų gaminių atliekas ir išimtas naudotas dalis;

4. nustatyti, kad padangų platintojai, nereikalaudami papildomai sumokėti, privalo priimti kliento padangų atliekas, jei jo perkamų ar ne seniau kaip prieš vienus metus pirktų padangų skaičius yra lygus arba didesnis už per metus atiduodamų padangų atliekų skaičių ir atiduodamų padangų atliekų rūšis atitinka perkamų ar pirktų padangų rūšį;

5. atsižvelgus į valstybių narių patirtį įgyvendinant Direktyvą 2008/98/EB ir siekiant patikslinti į ATĮ perkeltos Direktyvos 2008/98/EB nuostatas apie atliekų vežėjams taikomą išimtį dėl registracijos ATVR, siūloma įgyvendinamajame teisės

akte, šiuo atveju – Atliekų tvarkymo taisyklėse⁴ nustatyti kriterijus, kuriais vadovaujantis atliekų vežėjų ir surinkėjų vykdoma veikla būtų pripažįstama profesine veikla ir kuriems būtų prievolė registruotis ATVR;

6. nustatyti, kad aplinkos ministro patvirtintą profesinę kvalifikaciją turintiems asmenims, dirbantiems įmonėse, kurios eksploatuoja sąvartynus, surenka, veža, apdoroja pavojingąsias atliekas, degina atliekas, turintiems pažymėjimus, kvalifikaciją reikės tobulinti kas 5, ne kas 3 metus;

7. suteikti aplinkos ministrui įgaliojimus reglamentuoti ir administruoti laikinąjį atliekų laikymą;

8. praplėsti aplinkos ministrui suteiktus įgaliojimus nustatyti išimtis, kada įmonė be taršos ar TIPK leidimo gali apdoroti nepavojingąsias ir pavojingąsias atliekas;

9. tikslinti sąvartyno sąvoką apibrėžiant ją taip, kaip ji apibrėžta Direktyvoje 1999/31/EB, ir komunalinių atliekų sąvoką ją papildant nuostatomis iš 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/851, kuri keitė Direktyvą 2008/98/EB, rečitalio 10 dalies, kurioje paaiškinta, kokiuose šaltiniuose, išskyrus namų ūkius, susidariusios atliekos priskirtinos komunalinėms atliekoms;

10. siekiant teisinio aiškumo, patikslinti ATĮ 30 straipsnio 10 ir 17 punktus;

11. atsisakyti nuostatos, kad Atliekų prevencijos ir tvarkymo programos lėšas sudaro ir pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencijas turinčių organizacijų pateiktų garantų lėšos. Pažymėtina, kad šios lėšos būtų pervedamos licencijas išduodančios institucijos funkcijas vykdančiai Aplinkos apsaugos agentūrai ir naudojamos kaip kitos lėšos pagal Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“, 55 punktą, t. y. konkrečioms išlaidoms pagal PPATĮ apmokėti;

12. netaikyti ribojimo tuo pačiu metu tų pačių gaminių, įskaitant pakuotes, tos pačios rūšies apmokestinamųjų gaminių atliekų tvarkymą pavesti tik vienai organizacijai, jei pakuočių atliekų tvarkymas pavedamas organizuoti organizacijoms, kurios įdiegia atskiro surinkimo sistemas, kur surenkamos tik šioms organizacijoms pareigas pavedusių gamintojų ir importuotojų konkrečių gaminių pakuočių atliekos;

13. numatyti pareigą organizacijoms sudaryti galimybę visuotiniame organizacijos narių susirinkime stebėtojo teisėmis dalyvauti visiems joms pareigų vykdymą pavedusiems gamintojams ir importuotojams, kurie to pageidauja;

14. atsisakyti nuostatų, kad už pareigų, kurios nepriskirtos licencijuojamos veiklos sąlygoms, nesilaikymą organizacija gali būti įspėta apie galimą licencijos galiojimo sustabdymą. Vietoj šio įspėjimo siūloma taikyti AAĮ pakeitimo įstatymo projekte numatytas baudas už nevykdymą pareigos visuomenei šviesti ir informuoti atliekų prevencijos ir tvarkymo klausimais skirti ne mažiau kaip 3 procentus organizacijos gautų pajamų, pareigą organizacijoms sudaryti sutartis dėl alyvos, baterijų ir akumuliatorių, apmokestinamųjų gaminių atliekų, ENTP tvarkymo laikyti licencijuojamos veiklos sąlyga (kaip numatyta EEĮ ir pakuočių atveju), klausimai dėl

⁴ Atliekų tvarkymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. 217 „Dėl Atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“.

kitų organizacijoms taikomų reikalavimų nesilaikymo galės būti sprendžiami civilinės teisės priemonėmis, pvz., teikiant ieškinius dėl pažeistų teisių gynimo;

15. numatyti išimtis, kad nuo pareigos registruotis GPAIS ir vykdyti kitas gamintojams, importuotojams nustatytas pareigas atleidžiamos valstybės institucijos, jei Lietuvos teritorijoje pagamina ar į Lietuvos Respublikos teritoriją įveža (importuoja) ir valstybės institucijos reikmėms sunaudoja ar kitoms valstybės institucijoms perleidžia gaminius (elektros ir elektroninės įrangą, baterijas ir akumuliatorius, apmokestinamuosius gaminius (išskyrus baterijas ir akumuliatorius), transporto priemones, alyvą), kurie skirti krašto apsaugos tikslams (tokia pati išimtis numatoma ir PPATĮ pakeitimo įstatymo projekte);

16. ATĮ pakeitimo įstatymo projekte ir PPATĮ pakeitimo įstatymo projekte siūloma aiškiai reglamentuoti, kad individualiai pareigas vykdančys gamintojai, importuotojai ir kolektyviai gamintojų, importuotojų pareigas vykdančios organizacijos turi sudaryti sutartis dėl gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymo su šių gaminių ir pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančius dokumentus turinčiais teisę išrašyti atliekų tvarkytojais;

17. nustatyti, kad organizacija privalo pavedimo sutartyse, sudarytose su gamintojais ir importuotojais, numatyti išpareigojimą padengti jiems nuostolius, jei reikėtų mokėti mokestį už aplinkos teršimą organizacijai neįvykdžius pavedimo sutartyje numatyto išpareigojimo įvykdyti Vyriausybės nustatytas gaminių ar pakuočių atliekų tvarkymo užduotis;

18. nustatyti, kad licencijos galiojimas nestabdomas, jeigu organizacija pateikia įrodymus, kad nutraukė veiksmus, kuriais pažeidžiami ATĮ ir (ar) PPATĮ reikalavimai, pašalino veiksmų padarinius, atlygino žalą (jei tokia nustatyta), kompensavo nuostolius (jei tokie susidarė organizacijai neįvykdžius prisiimtų išpareigojimų), sumokėjo įstatymuose nustatytas sankcijas už tokius pažeidimus (jei tokios sankcijos nustatytos), arba įrodymus, kad įspėjime nurodytų aplinkybių ir (ar) pažeidimų per įspėjime nurodytą terminą negalėjo panaikinti dėl aplinkybių, nepriklausančių nuo organizacijos valios ir pastangų;

19. atsižvelgus į STT siūlymą ir kaip pavyzdžiu vadovaujantis Žmonių palaikų laidojimo įstatymo ir Aviacijos įstatymo nuostatomis, numatyti, kad organizacija, kuriai gaminių ar pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencija panaikinta ATĮ 34²⁹ straipsnio 1 dalies 3 ar 4 punkte nurodytu pagrindu (jeigu sustabdžius licencijos galiojimą per licencijas išduodančios institucijos nustatytą terminą neišnyko sprendime sustabdyti licencijos galiojimą nurodytos aplinkybės ir (ar) nepanaikinti tokiaime sprendime nurodyti pažeidimai ir nepateikti dokumentai, įrodantys, kad išnyko šios aplinkybės ir (ar) panaikinti šie pažeidimai, ir nustatytas pažeidimų pašalinimo terminas yra pasibaigęs arba paaiškėjus, kad organizacija pateikė suklastotus dokumentus), dėl naujos licencijos išdavimo gali kreiptis ne anksčiau kaip po 6 mėnesių nuo licencijos galiojimo panaikinimo dienos.

20. siekiant aiškumo, patikslinti, kad gaminių atliekų naudotojai turi teisę išrašyti gaminių atliekų sutvarkymą įrodančius dokumentus, jei gaminių atliekas paruošia naudoti ir panaudoja ne mažesniu nei Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytu efektyvumu;

21. patikslinti rinkliavos ar įmokos pavadinimą;

22. patikslinti sąvokų „komunalinės atliekos“, „komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimas“, „komunalinių atliekų tvarkymo paslauga“, „komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorius“, „regioninis atliekų tvarkymo centras“, „regioniniai komunalinių atliekų tvarkymo įrenginiai“, „reguliuojamoji veikla“, „reguliuojamoji kaina“ apibrėžtis;

23. nustatyti, kad savivaldybių komunalinių atliekų tvarkymo sistemose gali būti tvarkomos ne tik komunalinės, bet ir kitos buityje susidarančios atliekos, įvesti sąvoką „komunalinėms atliekoms nepriskiriamos buityje susidarančios atliekos“ (toliau – kitos buityje susidarančios atliekos);

24. patikslinti savivaldybių ir komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorių funkcijas;

25. priskirti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos priežiūros ir kontrolės (įskaitant administratoriaus ir atliekų tvarkytojų pasirašytų sutarčių įsipareigojimų vykdymo priežiūrą ir kontrolę) funkciją išskirtinai savivaldybių kompetencijai;

26. įpareigoti savivaldybes ar komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorių (savivaldybės pavedimu) užtikrinti komunalinių atliekų turėtojų vykdomo komunalinių atliekų ir kitų buityje susidarančių atliekų rūšiavimo kokybę;

27. įpareigoti savivaldybes ar komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorių (savivaldybės pavedimu) viešai skelbti informaciją apie prognozuotas komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimo sąnaudas, naudotą skaičiuojant rinkliavos ar įmokos dydžius, ir apie faktines komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimo sąnaudas;

28. įpareigoti Aplinkos ministeriją bendradarbiaujant su savivaldybėmis (komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriais), gamintojų ir importuotojų organizacijomis, atliekų tvarkytojais parengti rūšiuojamuoju surinkimo būdu surenkamų pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų sąrašą;

29. nustatyti, iš kokių šaltinių finansuojamos komunalinių atliekų ir kitų buityje susidarančių atliekų surinkimo ir (ar) sutvarkymo priemonės ir galimybių atiduoti nurodytas atliekas užtikrinimas;

30. nustatyti, kad gamintojų ir importuotojų ir organizacijų lėšomis užtikrinamas atliekų turėtojų aprūpinimas antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) rūšiavimo jų susidarymo vietose priemonėmis ir iš jų surinktų atliekų tvarkymas;

31. papildyti sąnaudų, kurias savivaldybės, nustatydamos rinkliavos ar įmokos dydį, prideda prie su regionine kaina susijusių sąnaudų, sąrašą (t. y. nereguliuojamosios veiklos sąnaudų sąrašą);

32. nustatyti, kad sprendimą dėl naujų rinkliavos ar įmokos dydžių taikymo pradžios ir trukmės priima savivaldybės taryba;

33. papildyti rinkliavos ar įmokos perskaičiavimo pagrindų sąrašą;

34. reglamentuoti, kokiais atvejais gali būti koreguojamos Tarybos nustatytos regioninės kainos;

35. numatyti galimybę savivaldybėms leisti atliekų turėtojams (fiziniams ir juridiniams asmenims), kompostuojantiems komunalinėms atliekoms priskiriamas biologines atliekas jų susidarymo vietoje, mokėti mažesnes rinkliavos ar įmokos sumas;

36. nustatyti, kad Aplinkos ministerija nustato komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos administravimo reikalavimus;

37. grąžinti galimybę savivaldybėms dėl laiku nesumokėtos rinkliavos priteisimo kreiptis į apygardos administracinę teisumą su pareiškimu dėl teismo įsakymo išdavimo;

38. nustatyti, kad savivaldybės vykdomoji institucija (meras) Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nustatyta tvarka gali įgalioti kitus asmenis pagal kompetenciją atlikti ATĮ savivaldybės vykdomajai institucijai (merui) numatytas funkcijas;

39. patikslinti, kokie skundai nagrinėjami ir ginčai sprendžiami administracine tvarka, o kokie – civiline;

40. įtvirtinti savivaldybių atsakomybę už Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo plane savivaldybėms nustatytų kiekybinių užduočių, susijusių su komunalinių atliekų rūšiuojamuoju surinkimu ir perdirbimu, neįgyvendinimą nustatant joms pareigą prisidėti prie finansinės sankcijos, kuri būtų skirta Europos Komisijos Lietuvos Respublikai už Direktyvos 2008/98/EB 11 straipsnio 2 dalies c, d, e punktuose ir (ar) 5 dalyje nustatytų tikslų nepasiekimą, apmokėjimo;

41. suteikti įgaliojimus Aplinkos apsaugos agentūrai su Aplinkos apsaugos departamentu prie Aplinkos ministerijos nustatyti atliekų apskaitos ir atliekų ataskaitų teikimo tvarką;

42. vadovaujantis Direktyvos 2008/98 3 straipsnio 17 ir 17 a dalimis, patikslinti sąvoką „atliekų perdirbimas“;

43. aplinkos ministrui ir susisiekimo ministrui bendru teisės aktu nustatyti, kad transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugas teikiančios įmonės privalo aplinkos ministro ir susisiekimo ministro nustatyta tvarka registruotis į transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugas teikiančių įmonių sąrašą;

44. nustatyti, kad licencijų pavadinimai atitiktų šiuo metu galiojančias gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencijų rūšis;

45. nustatyti terminą, per kurį gamintojai ir importuotojai, sustabdžius ar panaikinus organizacijai licencijos galiojimą, gali kitai organizacijai pavesti einamaisiais metais vykdyti pareigas.

Rinkliavų įstatyme siūloma:

1. Patikslinti savivaldybių tarybų nustatomos vietinės rinkliavos pavadinimą.
2. Nurodyti teisingą indekso „vartotojų kainų indeksas“ pavadinimą ir skaitinę išraišką „110“.

MATĮ pakeitimo projekte siūloma:

1. apskaičiuojant sąvartyno mokesčio indeksavimo koeficientą, lyginti atitinkamų mokestinių metų liepos mėnesio kainas su 2023 metų liepos kainomis ir apskaičiuotą indeksavimo koeficientą taikyti nuo ateinančių mokestinių metų pradžios;

2. nuo 2025 m. sausio 1 d. nustatyti sąvartynų operatoriams mokesčio už fosfogipso atliekų šalinimą nepavojingų atliekų sąvartyne tarifo dydį – 0,50 Eur/t, nuo 2030 m. sausio 1 d. – 0,75 Eur/t, nuo 2035 m. sausio 1 d. – 1 Eur/t;

	<p>3. atsisakyti reikalavimo pildyti mokesčio už aplinkos teršimą gaminių ir pakuočių deklaracijas, nes mokėtina mokesčio suma GPAIS bus automatiškai apskaičiuota pagal GPAIS metinę apskaitos ataskaitą ir, mokesčio mokėtojai ją patvirtinus, bus perduota į VMI informacinę sistemą;</p> <p>4. patikslinti mokesčio už nuslėptą taršą apskaičiavimo taikant didesnę tarifą tvarką, kad mokesčio mokėtojams, kurie nesilaiko teisės aktuose nustatytų reikalavimų, be prievolės mokėti mokestį už taršą, būtų skiriama ir ekonominė sankcija;</p> <p>5. patikslinti ir nustatyti mokesčio už aplinkos teršimą iš mobiliųjų taršos šaltinių tarifo koregavimo koeficientus;</p> <p>6. patikslinti nustatytą mokesčio už aplinkos teršimą, kai eksploatuojami žemės ūkio veiklai naudojami ne keliais judantys mechanizmai, objektą.</p> <p>AAĮ pakeitimo įstatymo projektu siūloma:</p> <p>1. nustatyti ekonomines sankcijas juridiniams asmenims už netinkamą atliekų rūšiavimą;</p> <p>2. nustatyti ekonomines sankcijas organizacijoms, jei jos nevykdo pareigos visuomenei šviesti ir informuoti atliekų prevencijos ir tvarkymo klausimais skirti ne mažiau kaip 3 procentus organizacijos gautų pajamų;</p> <p>3. numatyti, kad ekonominės sankcijos už apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių apskaitos nevykdymą netaikomos, jei iš esmės už tokio pat pobūdžio pažeidimą pritaikyta sankcija pagal MATĮ (kaip už nuslėptą taršą nurodžius neteisingus duomenis).</p>
III. Priemonių už kaštai	<p>Pagal pateiktus VMI duomenis, MATĮ pakeitimo projekto įgyvendinimas pareikalaus išlaidų. Preliminariu VMI vertinimu, priėmus MATĮ pakeitimo projektą bus atliekamos Mokesčio už aplinkos teršimą sąvartyne šalinamomis atliekomis deklaracijos KIT717 formos, taip pat Mokesčio už aplinkos teršimą iš mobiliųjų taršos šaltinių deklaracijos FR0521 formos korekcijos, šių formų versijos keisti nereikės. Taip pat bus keičiama mokesčio už aplinkos teršimą iš stacionarių taršos šaltinių deklaracijos FR0522 forma kuriant naują šios formos versiją. Preliminariais VMI skaičiavimais, šių deklaracijų ir jas apdorojančių VMI informacinių sistemų pakeitimams atlikti prireiks nuo 80 000 iki 130 000 eurų papildomų lėšų.</p>
IV. Priemonių už nauda	<p>1. Sumažės nesutvarkytų padangų, alyvos ir neigiamą rinkos vertę turinčių ar neturinčių rinkos vertės transporto priemonių dalių atliekų kiekiai.</p> <p>2. Bus daugiau investuojama į visuomenės švietimą ir informavimą apmokestinamųjų gaminių atliekų ir ENTP tvarkymo klausimais.</p> <p>3. Sumažės administracinė ir finansinė našta padangų restauruotojams, skatins padangų restauravimo verslą, ilgės padangos naudojimo laikas.</p> <p>4. Sumažės administracinė našta apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių gamintojams ir importuotojams, atsisakius reikalavimo pildyti mokesčio už aplinkos teršimą gaminių ir pakuočių deklaracijas.</p> <p>5. Aplinkos apsaugos kontrolės institucijos turės galimybę taikyti sankcijas už ATĮ nustatytų pareigų nevykdymą ir asmenims, kurie neįregistravo savo ekonominės veiklos.</p>

6. Sumažės administracinė ir finansinė našta savo reikmėms nedidelius kiekius alyvos, vidaus degimo variklių degalų, vidaus degimo variklių oro arba tepalų filtrus, jų dalis ar komponentus, autotransporto priemonių amortizatorius ir padangas įvežančioms į Lietuvos Respublikos teritoriją ar pagaminančioms Lietuvos Respublikos teritorijoje įmonėms.

7. Sumažės finansinė ir administracinė našta valstybės institucijoms, kurios Lietuvos Respublikos teritorijoje pagamina ar įveža į Lietuvos Respublikos teritoriją alyvą, transporto priemones, apmokestinamuosius gaminius, kurie skirti krašto apsaugos tikslams,

8. Bus užtikrintas Direktyvoje 2000/53/EB transporto priemonių gamintojams ir importuotojams nustatytų kokybinių užduočių įvykdymas.

9. Dėl nustatytos registracijos ATVR išimties sumažės administracinė našta atliekų vežėjams ir surinkėjams, kurių vykdoma veikla neatitiks profesinei atliekų vežėjų veiklai taikomų kriterijų.

10. Pailginus atitinkamoje atliekų tvarkymo srityje įgautas žinias patvirtinančio pažymėjimo galiojimą, atliekų tvarkymo įmonės sutaupys lėšas (pagal galiojančias ATĮ nuostatas, asmenys, turintys pažymėjimą, kompetenciją turi tobulinti kas trejus metus, vienam asmeniui dalyvavimas kompetencijos tobulinimo mokymuose kainuoja apie 150 Eur).

11. Galimybė reglamentuoti laikinąjį atliekų laikymą leis užtikrinti tinkamą laikinąjį atliekų laikymą.

12. Galimybė suteikti daugiau išimčių, kada įmonė be TIPK ar taršos leidimo gali apdoroti atitinkamas nepavojingasias ir pavojingasias atliekas, kurių apdorojamas nekelia pavojaus aplinkai, sudarys prielaidas vystyti žiedinę ekonomiką, skatins pakartotinai naudoti atliekas.

13. Gamintojai ir importuotojai, galėdami dalyvauti visuotiniame organizacijų narių susirinkime netapdami organizacijų dalyviais, labiau įsitrauks į organizacijų veiklą, didės jų atsakomybė organizuojant atliekų tvarkymą.

14. Kontrolės tarybai pranešus Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos ir Aplinkos apsaugos agentūrai apie šios tarybos kontrolės metu nustatytus galimus teisės aktų reikalavimų nesilaikymo atvejus, bus skaidresnė pakuočių atliekų tvarkymo sistema.

15. Pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencijas turinčioms organizacijoms savo interneto svetainėse skelbiant apibendrintą informaciją apie kontrolės tarybų vykdytos sutartinių įsipareigojimų kontrolės rezultatus, viešesnė taps tokių organizacijų inicijuotų kontrolės tarybų veikla.

16. Įdiegus atskirą AAP prekinį pakuočių atliekų tvarkymo sistemą, bus surenkama daugiau perdirbti tinkamų pakuočių atliekų.

17. Paankstinus sąvartyno mokesčio tarifų indeksavimo apskaičiavimo terminą, savivaldybės ir komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriai galės tiksliau prognozuoti ir apskaičiuoti būtinąsias sąnaudas, kurios įtraukiamos skaičiuojant vietinę rinkliavą ar įmoką už komunalinių atliekų tvarkymą.

18. Žinodami, kad nuo 2025 m. nebus mokestinių lengvatų neperdirbamosioms pakuočioms, gamintojai ir importuotojai dažniau rinksis perdirbamąsias pakuotes.

19. Įgaliojimų Aplinkos apsaugos agentūrai suteikimas keisti atliekų apskaitos tvarkymo ir ataskaitų apie atliekų susidarymą ir tvarkymą teikimo tvarką, pakuočių apskaitos ir ataskaitų teikimo tvarką sudarys sąlygas operatyviai reaguoti į praktikoje iškilusį poreikį tobulinti atliekų apskaitos ir atliekų ataskaitų teikimo tvarką, pakuočių apskaitos ir ataskaitų teikimo tvarką užtikrinant patogesnę ir efektyvesnę atliekų apskaitos sistemą, duomenų informatyvumą.

20. Naujas rinkliavos ar įmokos pavadinimas aiškiai nusako, kad rinkliava ar įmoka atliekų turėtojų mokama ne tik už komunalinių, bet ir kitų buityje susidarančių atliekų (pvz., statybinių) tvarkymą, kai jos tvarkomos savivaldybių organizuojamose komunalinių atliekų tvarkymo sistemose.

21. Skaidresnė ir aiškesnė komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kainodara. Nustatytas aiškus reglamentavimas dėl to, kokios atliekos gali būti tvarkomos savivaldybių organizuojamose komunalinių atliekų tvarkymo sistemose, dėl šių atliekų tvarkymo finansavimo šaltinio (rinkliavos ar įmokos lėšomis ar gamintojų ir importuotojų lėšomis), reguliuojamosios kainos ir reguliuojamosios veiklos sąvokų, sąnaudų trauktinų į rinkliavą ar įmoką priskyrimo valstybės reguliuojamajai ir nereguliuojamajai veiklai, rinkliavos ar įmokos dydžio taikymo pradžios ir trukmės, rinkliavos ar įmokos dydžio perskaičiavimo, apskaičiuojant rinkliavą ar įmoką taikomų lengvatų, komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos apimties, komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo ir komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administravimo funkcijų.

22. Aiškiai nustatyta, kad visais atvejais savivaldybės, o ne komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorius, privalo vykdyti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos priežiūros ir kontrolės funkcijas, kad būtų išvengiama funkcijų dubliavimo arba atvejų, kai minėtos funkcijos nebūtų efektyviai įgyvendinamos.

23. Aiškiau reglamentuota savivaldybių organizuojamų komunalinių atliekų tvarkymo sistemų veikla.

24. Pašalintas neapibrėžtumas dėl naujų rinkliavos ar įmokos dydžių taikymo pradžios.

25. Savivaldybių tarybos galės įtraukti į rinkliavą ar įmoką visas būtinas komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudas.

26. Savivaldybės galės supaprastinta tvarka prisiteisti nesumokėtą vietinę rinkliavą.

27. Užtikrinta atliekų turėtojų vykdomo komunalinių ir kitų buityje susidarančių atliekų rūšiavimo kokybė, sumažinta rizika nepasiekti 2025 m. komunalinių atliekų paruošimo pakartotinai naudoti ir perdirbimo tikslą ir 2025 m. visų pakuočių atliekų perdirbimo tikslą.

28. Nustačius mokestį fosfogipso atliekų šalinimui, sumažės fosfogipso atliekų šalinimo kiekis.

29. Savivaldybėms ir komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriams bus aiškiau, kokius juridinius asmenis jos privalo aprūpinti komunalinių atliekų rūšiavimo priemonėmis.

30. Aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdanči institucija galės skirti ekonomines sankcijas juridiniams asmenims už netinkamą atliekų rūšiavimą.

	<p>31. Padidės surenkamų EEĮ atliekų kiekis, EEĮ atliekos bus tinkamai tvarkomos, sumažės nelegalių šių atliekų tvarkytojų.</p> <p>32. Padidės sutvarkomų BA atliekų kiekis ir BA atliekos bus tvarkomos 2006 m. rugsėjo 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2006/66/EB nustatytu efektyvumu.</p> <p>33. Savivaldybėms (ar jų įsteigtiems juridiniams asmenims, kuriems pavesta administruoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą) sumažės našta, susijusi su tabako gaminių su filtrais ir (ar) filtrų, parduodamų naudoti kartu su tabako gaminiais, viešose vietose randamų atliekų ir šiukšlių, drėgnųjų servetėlių ir oro balionėlių, kurių sudėtyje yra plastiko, viešose vietose randamų šiukšlių tvarkymo finansavimu, nes nebereikės sudaryti sutarčių su gamintojais ir importuotojais. Gamintojams ir importuotojams našta nesikeis, nes vietoj sutarčių sudarymui skiriamų išteklių, juos reikės skirti įmokų mokėjimo mechanizmui.</p>
--	---

ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projektu perkeliama:

1. 2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių;
2. 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/851;
3. 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/850;
4. 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva Nr. 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamųjų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės);
5. 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų;
6. 2006 m. rugsėjo 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/66/EB dėl baterijų ir akumuliatorių bei baterijų ir akumuliatorių Direktyvos 91/157/EEB panaikinimo;
7. 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų;
8. 2023 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2023/1542 dėl baterijų ir baterijų atliekų, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB bei Reglamentas (ES) 2019/1020 ir panaikinama Direktyva 2006/66/EB, 93 straipsnis.

ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projektas dėl prievolės visiems EEĮ atliekų tvarkytojams turėti Europos standartą notifikuotas Europos Komisijai (Nr. 2023/0550/LT) pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projektas dėl prievolės apmokestinamųjų gaminių (išskyrus baterijas ir akumuliatorius) atliekų ir eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo organizavimo tik kolektyviai notifikuotas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. lapkričio 30 d. nutarimo Nr. 1389 „Dėl Pranešimų ir informacijos apie nustatomus įsisteigimo arba nustatomus ar panaikinamus paslaugų teikimo laisvei taikomus reikalavimus teikimo“ reikalavimus.

ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projektu keičiamas 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/904 dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo perkėlimas.

Įstatymų projektams atliktas antikorupcinis vertinimas.

Įstatymų projektai neprieštarauja Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

Įstatymo projektams įtraukti į teisės sistemą kitų teisės aktų priimti ar pripažinti netekusiais galios kitų teisės aktų nereikės.

ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projektu apibrėžti terminai, „Europos standartas“, „neigiamą rinkos vertę turinčios atliekos“, „rinkos vertės neturinčios atliekos“, „teigiamą rinkos vertę turinčios atliekos“, „transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugas teikianti įmonė“, „komunalinėms atliekoms nepriskiriamos buityje susidaranti atliekos“ Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo nustatyta tvarka suderinti su Valstybine lietuvių kalbos komisija. ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projektu tikslinamos sąvokų „apmokestinamieji gaminiai“, „atliekų perdirbimas“, „komunalinių atliekų tvarkymo regionas“, „komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorius“, „regioninis atliekų tvarkymo centras“, „reguliuojamoji kaina“, „sąvartynas“ apibrėžtys suderintos su Valstybine lietuvių kalbos komisija. ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projektu tikslinamos sąvokų „gaminių atliekos“, „gaminių platintojas“, „gaminių naudojimas savo reikmėms“, „gamintojas“, „importuotojas“, „komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimas“, „komunalinių atliekų tvarkymo paslauga“, „komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimo administravimas“, „regioniniai komunalinių atliekų tvarkymo įrenginiai“, „reguliuojamoji veikla“, „tiekimas Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais“ apibrėžtys suderintos su Valstybine lietuvių kalbos komisija. PPATĮ pakeitimo įstatymo projektu tikslinamos sąvokos „pakuočių sunaudojimas savoms reikmėms“ apibrėžtis suderinta su Valstybine lietuvių kalbos komisija. MATĮ pakeitimo įstatymo projektu tikslinamos sąvokos „tiekimas Lietuvos Respublikos vidaus rinkai“ apibrėžtis suderinta su Valstybine lietuvių kalbos komisija.

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Priėmus Įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

Priėmus Įstatymų projektus, administracinė našta ir prisitaikymo prie reguliavimo našta ūkio subjektams per vienerius kalendorinius metus sumažės apie 798 tūkst. Eur.

Atsižvelgus į tai, kad veikia tik 2 pakuočių atliekų tvarkymo licencijas turinčios organizacijos, kurios turėtų kiekvienais metais savo interneto svetainėje pateikti apibendrintą informaciją apie šių organizacijų inicijuotų kontrolės tarybų sutartinių įsipareigojimų kontrolės rezultatus, kad suvestines apie praėjusį kalendorinį ketvirtį vykdytas atliekų tvarkymo veiklos organizavimo plane, atliekų tvarkymo finansavimo schemoje, visuomenės švietimo ir informavimo atliekų prevencijos ir tvarkymo klausimais programoje numatytas priemonės GPAIS turi suformuoti ir patvirtinti tik 8 organizacijos ir nurodytų informacinių įpareigojimų atlikimas užtruktų ne ilgiau kaip 2 valandas, kad numatoma teisė, bet ne pareiga diegti AAP pakuočių atliekų atskiro surinkimo sistemą ir atskirame PPATĮ straipsnyje nenustatomi nauji įpareigojimai, o tik detaliau aprašoma, kaip AAP gamintojai ir importuotojai turėtų vykdyti dabar PPATĮ 7 straipsnio 1 dalyje numatytas pareigas organizuoti AAP pakuočių atliekų tvarkymą ir šviesti, informuoti visuomenę AAP pakuočių atliekų tvarkymo klausimais, manytina, kad sukeliamą administracinę naštą laikytina nereikšminga. Todėl, vadovaujantis Administracinės naštos ūkio subjektams nustatymo metodikos⁵ 5 punktu, vertinimas ir apskaičiavimas pagal nustatytas išlaidų kategorijas neatliekamas (administracinė našta neskaičiuojama).

Dėl Įstatymų projektų nuostatų, susijusių su apmokestinamųjų gaminių (išskyrus baterijas ir akumuliatorius) atliekų tvarkymo organizavimu, įvyko viešosios konsultacijos 2022 m. gegužės 5–18 d. portalu „Mano Vyriausybė“ interneto svetainėje „E. pilietis“. Įvertinus gautas pastabas ir pasiūlymus, Įstatymų projektai, susiję su apmokestinamaisiais gaminiais (išskyrus baterija ir akumuliatorius), alyva ir transporto priemonėmis, 2022 m. birželio 9 d. aptarti su suinteresuotomis šalimis ir patikslinti. Įstatymų projektai, susiję su apmokestinamaisiais gaminiais (išskyrus baterijas ir akumuliatorius), alyva ir transporto priemonėmis, 2022 m. liepos 8 ir 18 d. pateikti neformaliai derinti suinteresuotoms šalims. 2022 m. rugpjūčio 11 d. aptartos su suinteresuotomis šalimis jų pateiktos pastabos ir pasiūlymai įstatymų projektams, susijusiems su apmokestinamaisiais gaminiais (išskyrus baterija ir akumuliatorius), alyva ir transporto priemonėmis. Įstatymų projektai neformaliai derinti taip pat pateikti 2022 m. liepos 18 d. pakuočių atliekų tvarkymo sistemos tobulinimo darbo grupės nariams, pateiktos pastabos ir pasiūlymai šioje darbo grupėje aptarti 2022 m. rugsėjo 23 d.

⁵ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 11 d. nutarimu Nr. 4 „Dėl Administracinės naštos ūkio subjektams nustatymo metodikos patvirtinimo“.

Įstatymų projektai 2023 m. sausio 27 d. (TAIS Nr. 23-1237) ir 2023 m. rugpjūčio 28 d. (TAIS Nr. 23-1237(2)) ir pateikti derinti visuomenei, socialiniams-ekonominiams partneriams ir institucijoms. Pastaboms ir pasiūlymams aptarti buvo organizuoti posėdžiai su suinteresuotomis šalimis, vyko neformalūs patikslintų Įstatymų projektų derinimai.

Įstatymų projektai pataisyti pagal pateiktas pastabas, aptarti su pastabas pateikusiomis institucijomis ir pakartotinai derinti pateikti 2024 m. vasario 21 d. (TAIS Nr. 23-1237(4)). Pastabų pateikė Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacija, Gamintojų ir importuotojų asociacija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Valstybės įmonė Žemės ūkio duomenų centras, Žemės ūkio ministerija, Finansų ministerija, Teisingumo ministerija, UAB „VAATC“, VšĮ „Elektronikos gamintojų ir importuotojų asociacija“, UAB „EMP recycling“, Asociacija „EEPA, Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos, Vyriausybės atstovų įstaiga, Gamintojų ir importuotojų asociacija „Gamtos ateitis“, Asociacija „CropLife Lietuva“, VšĮ „Žalioji taška“. Pastaboms ir pasiūlymams aptarti organizuoti posėdžiai su Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacija ir UAB „VAATC“. Dėl Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Aplinkos apsaugos departamento ir asociacijos EEPA pastabų, susijusių su organizacijų licencijavimu, susiderinta darbo tvarka. Įstatymų projektai patikslinti pagal pateiktas pastabas. Pastabos, į kurias neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, vertinimas pateiktas pridedamoje derinimo pažymoje.

Atsižvelgus į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2024 m. birželio 14 d. išvadą Nr. NV-1612, darbo tvarka ir 2024 m. birželio 25 d. tarpinstitucinio pasitarimo metu pateiktas pastabas ir pasiūlymus, Įstatymų projektai ir susiję dokumentai patikslinti pagal pateiktas pastabas ir pasiūlymus. Įstatymų projektai darbo tvarka suderinti su Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupe.

ATĮ pakeitimo įstatymo projektą parengė Aplinkos ministerijos Atliekų politikos grupės (vadovė Vilma Slavinskienė, mob. +370 698 75 027, el. p. vilma.slavinskiene@am.lt) vyriausioji patarėja Jovita Surdokienė (mob. +370 696 54 712, el. p. jovita.surdokiene@am.lt), vyriausiasis patarėjas Mindaugas Kauzonas (mob. +370 695 26 717, el. p. mindaugas.kauzonas@am.lt), vyresnioji patarėja Neringa Paškauskaitė (mob. +370 696 63 217, el. p. neringa.paskauskaite@am.lt), vyriausiasis specialistas Aurimas Jančiauskas (mob. +370 682 39 134, el. p. aurimas.janciauskas@am.lt), vyresnioji patarėja Saulė Deveikytė (mob. +370 616 43 435, el. p. saule.deveikyte@am.lt), patarėja Jelena Podymova (mob. +370 687 27 458, el. p. jelena.podymova@am.lt), vyriausioji specialistė Eglė Ginčienė (mob. +370 616 04 980, el. p. egle.ginciene@am.lt), patarėja Aistė Rakauskienė (mob. +370 696 80 518, el. p. aiste.rakauskiene@am.lt), patarėja Kristina Sabaliauskienė (mob. +370 696 26 577, el. p. kristina.sabaliauskiene@am.lt). ATĮ Nr. XIV-407 pakeitimo įstatymo projektą parengė vyriausiasis patarėjas Mindaugas Kauzonas. Rinkliavų įstatymo pakeitimo įstatymo projektą parengė patarėja

Jelena Podymova. PPATĮ pakeitimo įstatymo projektą parengė vyresniosios patarėjos Neringa Paškauskaitė ir Saulė Deveikytė, vyriausioji patarėja Jovita Surdokienė. MATĮ pakeitimo įstatymo projektą parengė vyriausiasis patarėjas Mindaugas Kauzonas, vyresnioji patarėja Neringa Paškauskaitė, patarėja Kristina Sabaliauskienė ir Aplinkos ministerijos Taršos prevencijos politikos grupės (vadovas Vitalijus Auglys, mob. +370 686 46 087, el. p. vitalijus.auglys@am.lt) patarėja Kristina Nesteckienė (mob. +370 69 33 257, el. p. kristina.nesteckiene@am.lt) ir vyresnioji patarėja Elena Auglienė (mob. +370 645 22 458, el. p. elena.augliene@am.lt). MATĮ Nr. XIV-2173 pakeitimo įstatymo projektą parengė Aplinkos ministerijos Atliekų politikos grupės vyresnioji patarėja Neringa Paškauskaitė. AAĮ pakeitimo įstatymų projektą parengė Aplinkos ministerijos Atliekų politikos grupės vyriausiasis patarėjas Mindaugas Kauzonas, vyresnioji patarėja Neringa Paškauskaitė ir vyriausiasis specialistas Aurimas Jančiauskas. ANK pakeitimo įstatymo projektą parengė Aplinkos ministerijos Atliekų politikos grupės vyriausiasis patarėjas Mindaugas Kauzonas, vyresnioji patarėja Neringa Paškauskaitė ir vyriausiasis specialistas Aurimas Jančiauskas.

PRIDEDAMA:

1. ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projektas, 51 lapas.
2. ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 65 lapai.
3. ATĮ Nr. XIV-407 pakeitimo įstatymo projektas, 1 lapas.
4. ATĮ Nr. XIV-407 pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.
5. Rinkliavų įstatymo pakeitimo įstatymo projektas, 1 lapas.
6. Rinkliavų įstatymo pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.
7. PPATĮ pakeitimo įstatymo projektas, 7 lapai.
8. PPATĮ pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 8 lapai.
9. MATĮ pakeitimo įstatymo projektas, 11 lapų.
10. MATĮ pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 13 lapų.
11. MATĮ Nr. XIV-2173 pakeitimo įstatymo projektas, 1 lapas.
12. MATĮ Nr. XIV-2173 pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.
13. AAĮ pakeitimo įstatymo projektas, 18 lapų.
14. AAĮ pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 19 lapų.
15. ANK pakeitimo įstatymo projektas, 6 lapai.
16. ANK pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 7 lapai.
17. Aiškinamasis raštas, 113 lapų.
18. Antikorupcinio vertinimo pažymos, 36 lapai.
19. Administracinės naštos ūkio subjektams apskaičiavimo ataskaita, 2 lentelės.
20. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 2 lapai.

21. Direktyvos 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių ir ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projekto atitikties lentelė, 3 lapai.

22. Direktyvos 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinančios kai kurias direktyvas su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/851, PPATĮ pakeitimo įstatymo projekto ir ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projekto atitikties lentelė, 24 lapai.

23. Direktyvos 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/850, ir ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projekto atitikties lentelė, 3 lapai.

24. Direktyvos 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamųjų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) ir ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projekto atitikties lentelė, 2 lapai.

25. Direktyvos 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų ir ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projekto atitikties lentelė, 2 lapai.

26. Direktyvos 2006/66/EB dėl baterijų ir akumuliatorių bei baterijų ir akumuliatorių Direktyvos 91/157/EEB panaikinimo ir ATĮ Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo projekto atitikties lentelė, 2 lapai.

27. Direktyvos 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų ir PPATĮ pakeitimo įstatymo projekto atitikties lentelė, 3 lapai.

28. Reglamento (ES) 2023/1542 dėl baterijų ir baterijų atliekų, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB bei Reglamentas (ES) 2019/1020 ir panaikinama Direktyva 2006/66/EB, ir ANK pakeitimo įstatymo projekto atitikties lentelė, 4 lapai.

29. Derinimo pažyma, 51 lapas.

30. Regioninių atliekų tvarkymo centrų pastabų dėl įstatymų pakeitimo projektų derinimo 2024 m. balandžio 19 d. posėdžio protokolas, 46 lapai.

31. Proporcingumo vertinimo išvada, 1 lapas.

Aplinkos ministras

Simonas Gentvilas

M. Kauzonas, tel. +370 695 26 717, el. p. mindaugas.kauzonas@am.lt